

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärarexamen
HT 2023
Fakulteten för lärarutbildning

En kvalitativ studie om verksamma pedagogers beskrivningar om utomhuspedagogik i förskolan

Liselotte Andersson och Alice Svensson

Författare

Liselotte Andersson och Alice Svensson

Titel

En kvalitativ studie om verksamma pedagogers beskrivningar om utomhuspedagogik i förskolan.

Engelsk titel

A qualitative study of active educators' descriptions of outdoor education in preschool.

Handledare

Christel Persson

Bedömande lärare

Mattias Nilsson Sjöberg

Examinator

Sara Lenninger och Maria Rosberg

Sammanfattning

Tidigare forskning visar att utomhuspedagogiken stimulerar barns kognitiva, sociala, motoriska, kreativa och emotionella utveckling. Syftet med studien är att undersöka vilka uppfattningar pedagogerna säger sig ha av vilken betydelse utomhuspedagogiken har för barns inläring, samspel samt fysiska och psykiska hälsa. För att få svar på frågeställningarna använde vi oss av en fenomenografisk ansats och semistrukturerade intervjuer. Vi har intervjuat fem förskollärare i två län i södra Sverige. Fenomenografin användes i analysen för att få syn på pedagogernas olika uppfattningar av utomhuspedagogikens betydelse för inläring, hälsa och samspel. Det sociokulturella perspektivet användes för att få syn på pedagogernas uppfattningar när det kommer till miljö, redskap och barnens utveckling. Resultatet visar att pedagogerna uttrycker att de är positiva till utomhuspedagogiken och att den främjar barnens inläring, psykiska hälsa, fysiska utveckling och samspel. De är också eniga om att en stor del av den

undervisning som sker inomhus även kan bedrivas utomhus, att deras eget förhållningssätt är viktigt för barnens upplevelser och att utomhuspedagogiken skapar lärandetillfällen som är baserade på upptäckande och förstahandsupplevelser med hela kroppen.

Ämnesord

Förskola, motorik, pedagogers beskrivningar, samspel, utemiljö, utomhuspedagogik, utomhusundervisning, välbefinnande

Author

Liselotte Andersson and Alice Svensson

Title

A qualitative study of active educators' descriptions of outdoor education in preschool.

Supervisor

Christel Persson

Assessing teacher

Mattias Nilsson Sjöberg

Examiner

Sara Lenninger och Maria Rosberg

Keywords

Educators' descriptions, interaction, motor skills, outdoor education, outdoor pedagogy, outdoor environment, preschool, well-being.

Förord

Vi vill först tacka alla engagerade pedagoger som deltagit i vår undersökning, utan er hjälp hade vi inte kunnat genomföra denna studie. Vi vill även tacka våra familjemedlemmar som stöttat och peppat oss under arbetets gång och vår handledare Christel Persson för all stöttning under vår skrivprocess. Till sist vill vi tacka varandra för ett väldigt bra samarbete och för alla timmar vi har lagt ner på detta arbete.

Det har varit en lärorik och utmanande uppgift att genomföra vår studie men det har varit otroligt givande att skriva fram alla delar i uppsatsen och ta del av alla kloka pedagogers uppfattningar.

Tack!

Liselotte Andersson och Alice Svensson

Innehållsförteckning

1. Inledning	8
1.2. Syfte och frågeställningar	9
2. Litteraturgenomgång	10
2.1. Utomhuspedagogikens betydelse för inläring	10
2.2. Miljöns betydelse för socialt samspel	11
2.3. Naturen och utevistelsens betydelse för barns fysiska och psykiska hälsa	13
2.4. Sammanfattning av tidigare forskning och litteratur	14
3. Teoretiska utgångspunkter	15
3.1. Sociokulturellt perspektiv	15
3.1.1. Mediering	16
3.1.2. Proximala utvecklingszonen	16
3.2. Fenomenografi	17
4. Metod.....	18
4.1. Metodval	18
4.2. Intervju som datainsamlingsmetod	18
4.3. Urval.....	19
4.4. Genomförande.....	20
4.4.1. Pilotstudie	22
4.5. Analysmetod	22
4.5.1. Bearbetning av empiri.....	23
4.6. Etiska överväganden	24
5. Resultat och analys.....	24
5.1. Utomhuspedagogikens betydelse för barnens kognitiva utveckling	25
5.1.1. Utomhusmiljön	25
5.1.2. Lärande	25
5.1.3. Analys.....	27
5.2. Utomhuspedagogikens betydelse för barnens motoriska utveckling	28
5.2.1. Fysisk utveckling och hälsa.....	28
5.2.2. Pedagogens roll	29
5.2.3. Analys.....	30
5.3. Utomhuspedagogikens betydelse för barnens psykiska och emotionella hälsa.....	31

5.3.1. Psykisk hälsa	31
5.3.2. Samspel	32
5.3.3. Analys.....	33
5.4. Nackdelar med utomhuspedagogik	34
5.4.1 Analys.....	34
6. Diskussion	35
6.1. Resultatdiskussion.....	35
6.1.1. Lärande	35
6.1.2. Fysisk utveckling	37
6.1.3. Pedagogens roll och förhållningssätt	38
6.1.4. Psykisk hälsa	40
6.1.5. Samspel	41
6.1.6. Konsekvenser för yrkesrollen.....	43
6.2. Metoddiskussion	43
7. Slutsats	44
Referenser	46
Bilagor	49
Bilaga 1	49
Bilaga 2	51
Bilaga 3	52
Bilaga 4	54
Bilaga 5	55

1. Inledning

Vårt gemensamma intresse för utomhuspedagogik har växt sig större under vår utbildningsgång. För oss är innebörden av utomhuspedagogiken läran om att undervisa utomhus och vi anser att utemiljön kan bidra till lärande och välbefinnande. Faskunger et al. (2018) lyfter fram att utomhuspedagogiken bidrar till ökad fysisk aktivitet vilket främjar barnens hälsa. Den ökade fysiska aktiviteten och vistelse i naturen förbättrar inlärningen hos barn (Faskunger et al., 2018). Under våra verksamhetsförlagda utbildningsperioder, VFU, har vi båda uppmärksammat att pedagogerna ibland kan hålla en distans till barnen utomhus och att de är mindre aktiva till skillnad mot när de är inomhus. Vi har upplevt att utevistelsen fungerar som ett tillfälle där barnen får springa av sig och få frisk luft och inte ett tillfälle för undervisning, undervisningen har i stället skett inomhus i form av olika temaarbeten. Vi har valt att studera förskolor i två olika kommuner för att undersöka pedagogernas uppfattning om utomhuspedagogikens betydelse för barnens lärande, välbefinnande och samspel.

Vår utgångspunkt är att rikta in oss på utomhuspedagogik då vi anser att det finns många fördelar för barnen att vistas utomhus. Ohlsson (2015) skriver att forskning visar på att utevistelse ger bättre hälsa. Det framkommer även i den tidigare forskningen att barns kognitiva, sociala, motoriska, kreativa och emotionella utveckling stimuleras och att deras koncentrationsförmåga ökar när de befinner sig utomhus.

Vår studie har en koppling till Läroplan för förskolan (Skolverket, 2018) eftersom förskolans verksamhet grundar sig på barnen och barnens behov, där utveckling och lärande och omsorg bildar en helhet (Skolverket, 2018). I läroplanen står det att förskolläraren ska ansvara för att varje barn utmanas och stimuleras i sin sociala, emotionella, motoriska, och kognitiva utveckling och att barnen ska kunna växla mellan olika aktiviteter, både inomhus och utomhus i varierande miljöer. Utbildningens grund ska präglas av nyfikenhet, utforskande och lust att leka och lära (Skolverket, 2018).

Faskunger et al. (2018) beskriver att begreppet utomhuspedagogik riktar in sig på ett lärande som växlar mellan utomhus- och inomhusaktiviteter som främjar barnens sociala kompetenser och upplevelser genom kontakt med naturen.

Författarna menar att begreppet handlar om att respektera barnen och lyssna på deras berättelser, frågor och tankar. Läraren ska kunna ge barnen möjlighet att låta ute och inne vara en gemensam plats för reflektioner och upplevelser.

Att vistas i naturmiljöer kan ge en dämpande effekt på stress eftersom naturen erbjuder människan lugn och ro. Det är i naturen den friska luften finns och det är en av anledningarna till att barn uppmanas att gå ut. Att få känna doften av växter, blommor, träden och marken påverkar människor positivt (Mårtensson et al., 2011).

I dagens samhälle får vi återkommande rapporter om att barnen tappar den dagliga kontakten med naturen och att svårigheter kring motorik och koncentration ökar, vilket kan bero på att vi har ett överflöd av digitala och visuella intryck. Ericsson (2005) skriver i sin skrift *Rör dig-lär dig*, att barnens svårigheter kring motorik och koncentration kan påverka barnens inlärningsförmåga. Detta stämmer överens med det Bangsbo et al. (2016) beskriver om att rörelse är viktigt för barns kognitiva funktioner och inläring och att dessa gynnas av förmågan att bemästra grundläggande motoriska färdigheter. Författarna beskriver även att förskolan har en stor möjlighet att erbjuda barnen deltagande i fysiska aktiviteter och kan på så sätt stärka barnens motoriska utveckling. Ericsson (2005) lyfter att pedagogens roll är viktig då det behöver finnas kunskaper inom området för att stimulera exempelvis motorisk utveckling.

Utifrån de här aspekterna vill vi undersöka vilka uppfattningar pedagogerna säger sig ha om utomhuspedagogikens betydelse för barnens lärande, välbefinnande och samspel mellan barn, samt mellan barn och pedagog. Vår intention med studien är att få en djupare förståelse för utomhuspedagogikens betydelse för barnens inläring, samspel och fysiska och psykiska hälsa genom pedagogernas uppfattningar kring detta fenomen.

1.2. Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att undersöka hur pedagogerna beskriver att de uppfattar vilken betydelse utomhuspedagogiken har för barnens inläring, samspel samt fysiska och psykiska hälsa. Följande frågeställningar ligger till grund för studien:

- *Vilka uppfattningar säger sig pedagogerna ha av utomhuspedagogikens betydelse för barnens sociala och kognitiva utveckling?*
- *Vilka uppfattningar säger sig pedagogerna ha av utomhuspedagogikens betydelse för barnens motoriska utveckling?*
- *Vilka uppfattningar säger sig pedagogerna ha av utomhuspedagogikens betydelse för barnens psykiska och emotionella hälsa?*

2. Litteraturgenomgång

I det här avsnittet redovisas tidigare forskning och litteratur som relaterar till utomhuspedagogik. Vi har delat in litteraturen i tre områden; utomhuspedagogikens betydelse för inläring, betydelse för samspel och relationer samt naturen och utevistelsens betydelse för barns fysiska och psykiska hälsa. Utomhuspedagogik är ett väl beforskat område som bevisats ha stor påverkan på kognitiva effekter, socialt samspel och relationer samt fysisk och psykisk hälsa hos barn. I detta avsnitt kommer forskning och litteratur att presenteras i relation till dessa tre aspekter.

2.1. Utomhuspedagogikens betydelse för inläring

Att använda sig av utomhuspedagogik och undervisa i en miljö där det finns en relation mellan platsen och det som undervisas skapar förutsättningar till ett lärande som baseras på erfarenhet och sinnesintryck. Naturens konkreta utformning skapar förutsättningar för barnen att upptäcka, utforska och erfara med alla sinnen och hela kroppen och kan på så sätt bidra till ett lärande som är meningsskapande för barnen (Szczepanski, 2008). Vidare skriver författaren i sin avhandling att det är viktigt med förstahandsupplevelser där barnet befinner sig i den autentiska miljön för lärandet för att förstå det som kan läras. Detta kan vara att studera fåglar i den miljön de naturligt befinner sig i istället för att enbart läsa om dem i en bok. Att befinna sig i en platsrelaterad lärmiljö där barnen inte bara får se och höra utan också göra och uppleva med alla sinnen bidrar till ett större minnesskapande (Szczepanski, 2008). Författaren betonar att utomhuspedagogiken ger utrymme för rörelse vilket gör det möjligt att koppla samman görande, känsla och tänkande vilket i sin tur också skapar

inlärningsmässiga vinster. Dessutom tar pedagogen till vara på omgivningens resurser i undervisningen (Szczepanski, 2008).

Faskunger et al. (2018) slår fast i deras kunskapsöversikt att utomhusundervisning ökar inläringen och motivation till inläring, kunskaper om naturvetenskap, ansvarstagande, förståelse för design och teknologi samt förbättrar minnet. De framhåller också att utomhusundervisning, fysisk aktivitet samt naturkontakt har effekter såsom förbättrad koncentration och arbetsminne. Den ökade fysiska aktiviteten som kommer i samband med utomhuspedagogik främjar läsförmåga och matematiska färdigheter. Cooper (2015) poängterar att regelbunden vistelse i naturlika områden ökar barns förmåga att fokusera och koncentrera sig samt utveckla kognitiva förmågor och att även hjärnans utveckling stimuleras av utevistelse.

I Mårtensson et al. (2011) rapport belyser de dock vikten av att det inte räcker med att använda sig av utomhuspedagogik för att dessa effekter ska ske, det krävs också att undervisningen är av hög kvalitet. Författarna poängterar också att även om barn har starka minnen av undervisningen som skett utomhus är det inte ekvivalent till att det skett ett meningsfullt lärande. Szczepanski (2013) beskriver i sin artikel att utomhuspedagogiken möjliggör lärmiljöer som är platsbaserade och där en växelverkan mellan teori och praktik kan ta plats. En platsbaserad lärmiljö skapar också förutsättningar att uppleva fenomen och lärandemoment med alla sinnen såsom hörsel, lukt, smak, känsel och syn vilket kan vara svårt att erbjuda i undervisningssituationer som tar plats inomhus. För att kunna förstå de ekologiska sambanden och sammanhangen som förekommer i miljön är det av fördel att befinna sig i naturen. Vidare beskriver författaren att lärandemiljön utomhus gör det möjligt att uppleva fenomen och lärandets objekt i direkt anslutning till den naturliga miljön.

2.2. Miljöns betydelse för socialt samspel

Berkhuizen (2014) skriver i sin avhandling att begreppet samspel har en stark koppling till kommunikation och att det handlar om förmågan att förmedla något via kroppsspråk eller verbalt. Enligt Brodin och Hylander (2019) är samspel en viktig förmåga att utveckla för att barnen ska kunna skapa en stark personlighet

och att samspelet handlar om att få sin kommunikation bemött. Berkhuizen (2014) antyder att miljön och artefakter kan ge ökade möjligheter till samspel. Artefakter kan vara leksaker eller aktiviteter som sånger och även dessa kan bidra till bättre förutsättningar för samspel. Artefakter i form av sång eller leksaker utgör en viss roll i samspel för barn och att de kan förena barn med varandra.

Faskunger et al. (2018) poängterar hur utomhusundervisning förbättrar sociala färdigheter och förmågor hos barn samt hur grönområden skapar platser och tillfällen för social interaktion. Jonsdottirs (2007) avhandling *Barns kamratrelationer i förskolan: Samhörighet tillhörighet vänskap utanförskap*, belyser att förskolan står inför en stor utmaning när det gäller att generera möjligheter för barnen att skapa nya vänskapsrelationer. Jonsdottir (2007) skriver att en lustfylld kamratrelation där barnen tillsammans skapar upplevelser är av stor vikt för barnens lärande och utveckling. Barnen behöver ha vänner som intresserar sig för och förstår barnets idéer i olika sammanhang. De behöver också ha en kamrat vid stunder som ledsamhet eller när något skrämmer dem. Författaren tar upp att förskolan har en oerhört viktig roll i barnens skapande av kamratrelationer och att det är viktigt att pedagogerna kan föra samtal med barnen kring deras behov av vänskapsrelationer, känslor och avsikter.

Just pedagogens roll är något som Berkhuizen (2014) fokuserar på i sin avhandling *De yngsta barnens möjligheter till samspel på förskolegården*. Det visade sig att barnen ofta samspelade bäst i sandlådan eftersom det var där de suttit med pedagogerna vid inskolning. Pedagogernas roll hade en stor inverkan på samspelet utomhus för barnen när de hade tid och möjlighet att sitta med barnen längre stunder, då pågick samspelet längre mellan både barnen med pedagoger och barnen. Pedagogen behöver vara närvarande för att kunna delta i barnens samspel men också för att kunna medla vid konflikter. Berkhuizen (2014) nämner att artefakter som leksaker kan öka barnens möjligheter till samspel och bidra till bättre förutsättningar för samspel. Michelsen (2005) skriver att leksaker är ett sätt för barnen att bjuda in varandra i samspel och att de utgör en viss roll i samspel med barn, vilket även Berkhuizen (2014) lyfter i sin avhandling.

Mårtensson (2004) belyser i sin avhandling att leken utomhus och hur utemiljön är utformad har en stor betydelse för barns samspel med lekkamraterna.

Författaren beskriver hur förskolegårdar med en varierad, naturlig och kuperad miljö bidrar till olika typer av lekar och socialt samspel. Det sker ett naturligt växelspel mellan intensiva fysiska aktiviteter och lugnare lekar av social samvaro samt utforskande av olika fenomen på förskolegården. Barnen får också möjlighet att kommunicera på olika sätt, verbalt men också visuellt genom olika kroppsuttryck i leken. Hur utegården är utformad bidrar till naturliga möten och vägar in och ut ur leken för barnen samt hur leken och samspelet mellan barnen fortskrider. Hon betonar också vilken avgörande faktor utemiljöns utformning kan ha på barnens möjlighet till spänning och fara i leken, exempelvis att försvinna för att sedan dyka upp igen eller klättra upp på en klätterställning eller träd för att undvika hajarna.

2.3. Naturen och utevistelsens betydelse för barns fysiska och psykiska hälsa

Enligt Coopers (2015) artikel är det viktigt för barnens fysiska hälsa att spendera tid utomhus. Barn som får möjlighet att leka ute visar på en bättre fysisk hälsa än de barn som leker mycket inomhus, inte minst är skillnaden stor när utemiljön är naturlig och varierad i terrängen. De barn som leker mycket i naturen har möjlighet till att utveckla en förbättrad motorisk färdighet, koordination, balans och kondition (Cooper, 2015). Hur utomhusmiljön på förskolan ser ut har också en stor betydelse för i vilken utsträckning barnen rör sig, Mårtensson et al. (2011) hävdar att förskolor med en naturlig utegård med buskage och varierad terräng inbjuder barnen till att vara mer fysiskt aktiva. De barn som går på förskolor med en naturlig och fysiskt stimulerande utemiljö rör sig mer än barn på förskolor med en naturfattig och steril utemiljö. Det räcker alltså inte med att vara utomhus för att barnen ska vara fysiskt aktiva, miljön måste även uppmuntra till lek och rörelse. Detta är även något som Mårtensson (2004) belyser. Hon observerade i sin avhandling barnens utelek och vilken betydelse gårdens utformning har för barnens lek samt vad och hur de leker. En förskola med varierad mark och naturkaraktär skapade förutsättningar till en stor variation i rörelseleken med diverse springlekar, klättring, hoppa, rulla och snurra, gunga och cykla med mera. Både platsbundna rörelselekar och rörelselekar som kan ta plats över hela gården

stimuleras. Faskunger et al. (2018) framhåller hur utomhusundervisning och utevistelse kan öka barns fysiska aktivitet och hur det i sin tur påverkar deras fysiska hälsa positivt. De nämner att den ökade rörelsen som resultat av utomhusundervisning förbättrar barnens kondition, benhälsa, styrka, grov- och finmotorik samt sänker risken för hjärt- och kärlsjukdomar.

Regelbunden vistelse i naturen har också positiva effekter på barns psykiska och emotionella hälsa. Det finns indikationer på att även impuls kontroll, förmågan att kontrollera sig själv och sina känslor samt självinsikt förbättras (Faskunger et al., 2018). Naturen har många fördelar för barns psykiska hälsa. Tillmann et al. (2018) belyser i deras artikel hur vistelse i naturen har en positiv betydelse för barns mentala hälsa. Naturen har även en stor positiv roll när det kommer till avstressning och sänkning av stressnivån hos människan. Det finns även positiva kopplingar mellan vistelse i naturen och emotionell stabilitet, vilket gör att vi blir bättre på att hantera starka känslor, förbättrad behärskning av färdigheter och förbättrar vår sociala förmåga (Tillmann et al., 2018). Även Cooper (2015) påpekar de lugnande effekterna naturen har på barns hälsa, hur den verkar avstressande och minskar känslor av rädsla och ilska. Enligt Ohlsson (2015) beror barnens svårigheter att koncentrera sig av stress och att tid för återhämtning saknas. Att inte kunna koncentrera sig kan leda till att barnen inte kan ta in och lära sig. Utevistelser i lagom mått har visat ha en lugnande effekt och kan sänka kortisolnivåerna. Ohlsson (2015) nämner även att sol och frisk luft stärker barnens immunförsvar och att smittor får svårare att spridas utomhus.

2.4. Sammanfattning av tidigare forskning och litteratur

Sammanfattningsvis visar tidigare forskning som vi anser är relevant för vår studie att utomhuspedagogiken har betydelse för barns lärande, hälsa och sociala samspel. Szczepanski (2008, 2013) betonar hur utomhuspedagogiken gör det möjligt för en växelverkan mellan teori och praktik i undervisningen där förstahandserfarenheter får en central plats. Barnen får uppleva med alla sina sinnen och hela kroppen vilket skapar ett meningsfullt lärande för barnen. Cooper (2015) och Faskunger et al. (2018) belyser att utomhusundervisning har en positiv betydelse för koncentrationsförmågan och andra kognitiva funktioner.

Berkhuizen (2014) beskriver att miljö och artefakter har en betydande roll för samspel bland barn. Författaren belyser också att pedagogens roll är en avgörande faktor för barnens sociala samspel. Mårtensson (2004) poängterar hur utemiljöns utformning är av betydelse för barnens sociala samspel med lekkamraterna.

Cooper (2015) belyser att barn som får leka i en naturlig utemiljö med varierad terräng är mer fysiskt aktiva och har en mer utvecklad fysik jämfört med barn som leker i en mer steril utemiljö. Tillmann et al. (2018) skriver att utevistelse har en positiv betydelse för barns mentala hälsa.

3. Teoretiska utgångspunkter

De teoretiska utgångspunkterna som kommer att ligga till grund för analysen av denna studie är både det sociokulturella perspektivet och fenomenografin.

3.1. Sociokulturellt perspektiv

Strandberg (2017) skriver att interaktion och kommunikation är två viktiga faktorer inom det sociokulturella perspektivet och har en betydelse för att utveckling och lärande ska kunna ske. För att barnen ska kunna utvecklas intellektuellt behöver miljön, andra människor och kulturen erbjuda möjligheter som främjar utvecklingen.

Säljö (2015) beskriver att individen är en sociologisk, kulturell och biologisk varelse och att människan är i en ständig utveckling som inte styrs av biologiska förutsättningar. Med hjälp av olika verktyg kan varelsen utveckla olika förmågor. Det finns två grundläggande begrepp inom det sociokulturella perspektivet; mediering och den proximala utvecklingszonen (Säljö, 2014). Utifrån Vygotskijs teorier hävdar Smidt (2010) att det är när barn interagerar med andra som de lär sig att socialisera med människor. När barn socialiseras med andra barn i utomhusmiljön kan de röra sig och leka tillsammans och att pedagogen kan skapa lustfyllda aktiviteter som bygger på barnens tidigare erfarenheter.

Det sociokulturella perspektivet används i analysen av resultatet för att synliggöra hur pedagogerna uttryckligen använder sig av kommunikation och interaktion för att utmana barnen i deras lärande. Begrepp som ligger till grund för analysen är mediering och den proximala utvecklingszonen.

3.1.1. Mediering

Säljö (2014) beskriver att vi använder oss av olika redskap och verktyg för att kunna förstå och agera med vår omvärld. Redskapen och verktygen utgör olika nyckelbegrepp för att förstå det mänskliga lärandet. Det här betyder att de verktyg som används kan ses som artefakter, som människan lär sig att använda genom att samspela med andra runt omkring sig. Enligt Vygotskij (Säljö, 2014) finns det två olika sorters redskap, materiella och språkliga. Pedagogen behöver vara medveten om vilka material barnen använder sig av för att kunna skapa en uppfattning om hur barnen utvecklas och lär sig i olika miljöer. Barn är sociala individer som samspelar och utvecklar artefakternas betydelse tillsammans när de leker. Språk och kroppsspråk anses vara viktiga byggstenar under barnens utveckling och praktiseras genom det samspel som sker och får därav en viktig roll i olika lärsituationer och sociala sammanhang. Språket bidrar till att barnen skapar en förståelse för hur de observerar andra barn, hur de är gentemot varandra och hur de tar kontakt. Enligt Strandberg (2017) bidrar de här beståndsdelarna till det enskilda barnets utveckling och därför utgör förskolan en positiv plattform för barns utveckling och lärande.

Säljö (2014) och Vygotskij (Strandberg, 2017) beskriver att artefakter är verktyg som används för att kommunicera, förstå och underlätta vår vardag. Artefakterna är alltid skapade utifrån individens idéer och kunskaper, och kunskaperna om hur de ska användas sprids mellan människor direkt och indirekt. Olika exempel på artefakter kan vara hjälpmedel i form av papper och pennor, bilder eller verbal kommunikation. Strandberg (2017) lyfter Vygotskijs triangel som innebär att människans verksamhetssystem inte står i direkt kontakt med varandra, utan indirekt genom att vi får hjälp av intellektuella redskap eller artefakter. Det är med hjälp av det medierande redskapet vi får en relation till omvärlden genom att agera och förstå.

3.1.2. Proximala utvecklingszonen

Det andra grundläggande begreppet inom perspektivet är det som Lev Vygotskij kallar för den proximala utvecklingszonen. Enligt Säljö (2014) har vi alltid nya erövringar av färdigheter och kunskaper nära till hands och den proximala

utvecklingszonen handlar om människors utveckling och lärande som ständigt är i förändring. Varje förändring bjuder in till nya lärdomar i samspelet med andra i omgivningen. Det hela går ut på att barnet kan överskrida sin kompetens utifrån problemlösning i sociala sammanhang eller under ledning av vuxna (Säljö, 2014).

Enligt Vygotskij (Strandberg, 2017) är kommunikation ett av våra viktigaste redskap. Det är med hjälp av kommunikation som vi kan förmedla våra åsikter, kunskaper och erfarenheter. När vi delar våra åsikter, kunskaper och erfarenheter med andra kan vi skapa ny kunskap både för oss själva och andra. Den proximala utvecklingszonen utgår från att människor lär av varandra, och att individer ligger på olika kunskapsnivåer där den individ som befinner sig på en låg nivå kan med stöttning av en individ som befinner sig på en högre nivå utveckla sin kunskap och på så sätt nå en högre nivå. Det här betyder att kommunikation och språket är centrala delar för en individs inläring (Strandberg, 2017).

3.2. Fenomenografi

Fenomenografi är enligt Uljens (1989) en kvalitativt inriktad forskningsansats som avser att beskriva och analysera människors uppfattningar av olika fenomen och företeelser (Uljens, 1989). Den fenomenografiska forskningsansatsen lämpar sig väl med studiens syfte som är att undersöka förskolepedagogers uppfattningar om vilken betydelse utomhuspedagogiken har för barns hälsa, samspel och inläring. Uljens (1989) beskriver att i fenomenografien är utgångspunkten att människan uppfattar sin omvärld och olika händelser på olika sätt. Inom fenomenografien är det människans uppfattning och förståelse av fenomenet som är av intresse samt hur någonting kan vara, inte människors åsikter eller hur något egentligen är. Det centrala i en fenomenografisk studie är att fånga, beskriva, analysera och tolka människors olika uppfattningar och förståelse för fenomenen i sin omvärld. Detta kommer att tas fasta på i analysdelen av detta arbete.

Uljens (1989) betonar att när vi uppfattar och gör uttalanden om vår omvärld så utgår vi alltid från vårt eget sätt att uppfatta. Författaren beskriver också att uppfattning innebär att skapa mening samt att uppfatta är en aktivitet som innebär att man skapar, inringar, särskiljer och organiserar meningsinnehåll i ens omvärld. Kroksmark (2007) beskriver att fenomenografien intresserar sig för människans

uppfattningar samt hur de är beskaffade, hur människan subjektivt bearbetar uppfattningen genom att exempelvis tänka, känna och handla. Vi bildar en mening för olika saker genom att kroppsligt, intellektuellt och känslomässigt erfara dessa. I fenomenografin antas erfarenheter ligga till grund för hur vi uppfattar vår omvärld. Författaren beskriver också att när vi en gång har erfart ett fenomen, kan vi aldrig gå tillbaka till samma erfarenhet eftersom medvetande-innehållet och sammanhanget är nytt och ständigt förändras.

Fenomenografin används dels i arbetet som en analysmodell för att urskilja och ta fram resultat och material som är relevant för studien, men också för att senare i analysen analysera och synliggöra skillnader och likheter i uppfattningarna pedagogerna säger sig ha.

4. Metod

I metodavsnittet redogör vi för hur urvalet av deltagare gått till och vilken metod vi använt för att få svar på våra frågeställningar.

4.1. Metodval

Den valda metoden för denna studie är kvalitativ metod. Eftersom denna studie är ett småskaligt forskningsprojekt där vi avser att samla in och undersöka vilka uppfattningar förskolepedagoger säger sig ha av utomhuspedagogikens betydelse för barns hälsa, relationer och inläring lämpar sig en kvalitativ forskningsansats bäst. Denscombe (2018) beskriver att man med den kvalitativa metoden använder sig av ord och beskrivningar vid analysen samt att kvalitativa forskningsprojekt passar in i småskaliga studier med få deltagare. Författaren belyser också att det är av fördel att en kvalitativ forskning är småskalig då det blir möjligt att komma nära och få en djupgående och detaljerad beskrivning av respondenterna.

4.2. Intervju som datainsamlingsmetod

Uppsatsen utgår från semistrukturerade forskningsintervjuer där deltagarna är medvetna om att deras delaktighet är en del av en formell forskningsundersökning (Denscombe, 2018). Då uppsatsen ämnar svara på forskningsfrågor om vilka uppfattningar pedagogerna säger sig ha om utomhuspedagogikens påverkan på

barnens lärande, välbefinnande och samspel används intervjuer som metod för att få pedagogernas egna tankar och åsikter i frågan. Intervjuerna är personliga vilket enligt Denscombe (2018) innebär att intervjun sker mellan forskaren och informanten. De fördelar som finns med en personlig intervju är att det är lätt att bestämma tid för när intervjun ska ske, det är enbart den intervjuades uppfattning som kommer till uttryck och att intervjun är lätt att transkribera eftersom det endast är två röster som hörs.

Denscombe (2018) beskriver att intervjuer lämpar sig när det bland annat är åsikter, erfarenheter och uppfattningar som ska undersökas samt när syftet är att få en djupare förståelse. I enlighet med beskrivningen av semistrukturerade intervjuer kommer intervjuerna vara förberedda med ämnen och frågor som kommer att ligga till grund för datainsamlingen. Intervjuerna kommer att vara flexibla och öppna där det är möjligt för de intervjuade att utveckla sina svar och synpunkter. Dokumentationsmetod i arbetet är därmed intervjuer där konversationerna spelas in med hjälp av en ljudinspelningsapp på våra mobiltelefoner där internet är avstängt samt fältanteckningar. Den insamlade empirin har bearbetats, kategoriserats och slutligen analyserats utifrån ett innehålls-analytiskt tillvägagångssätt (Denscombe, 2018).

4.3. Urval

Genom att vi intervjuar pedagoger från två olika kommuner tror vi att det kan skapa en mångfald av svar. Uppsatsen byggs utifrån de intervjuer som genomförts med medverkande pedagoger på förskolor i närliggande kommuner. Intervjuerna genomfördes i två olika län, på grund av tillgängligheten och att vi bor i två olika län. Vi intervjuade sammanlagt fem pedagoger. Pedagogerna som deltog i studien var legitimerade förskollärare i varierande åldrar och med olika bakgrunder och yrkeserfarenhet (se tabell 1). Vår tanke var att intervju pedagoger med varierande yrkeserfarenhet och utbildningsnivå för att vi tänkte att vi kunde få en bredd på resultatet och att alla i förskolan arbetar med förskolans uppdrag, inte enbart förskollärarna. Vi tänkte därför att inte bara förskollärare utan också barnskötare kunde bidra med berikande svar, däremot var det endast förskollärare som var intresserade av att delta i studien. Uppsatsen grundas ur ett icke-sannolikhetsurval

så som Denscombe (2018) beskriver det, som i denna uppsats betyder att vi har en bestämmanderätt i någon del av urvalsprocessen. Detta betyder att de förskolor och pedagoger som stöttar och deltar i projektet väljs ut av oss för uppsatsen eftersom vi tror att pedagogernas eget intresse för utomhuspedagogik kommer påverka vårt resultat. Urvalet har gjorts ur ett bekvämlighetsurval, som innebär att vi gjort ett planerat val utifrån deras egen bekvämlighet kontra de valmöjligheter som fanns tillgängliga. Bekvämlighetsurvalet påverkade inte det faktum att forskningen genomfördes i mer än en kommun.

Tabell 1. Pedagogerna benämns med en siffra, förskolornas namn är fiktiva, pedagogernas yrkeserfarenhet, ålder på pedagogernas barngrupp.

Pedagog	Förskola	Yrkeserfarenhet	Ålder på barngrupp
1	Smörblommans förskola	Legitimerad förskollärare, arbetat inom barnomsorgen i 28 år.	4-6 år
2	Dalens förskola	Har arbetat som förskollärare i 6 år.	1-5 år
3	Vitsippans förskola	Har arbetat inom barnomsorgen i 33 år varav 15 år som förskollärare.	3-6 år
4	Klintens förskola	Har jobbat som förskollärare i 14 år.	3-4 år
5	Klintens förskola	Har jobbat inom barnomsorgen i 39 år, varav 12 år som förskollärare.	5 år

4.4. Genomförande

För att söka fram de källor som legat till grund för forskningsöversikten har vi använt oss av funktionerna Supersök och Google Scholar. De ämnesord vi har använt oss av i sökningen har bland annat varit: *utomhuspedagogik*, *utomhusundervisning*, *outdoor education*, *rörelse och inläring*.

Inför intervjuerna med förskolepedagogerna kontaktade vi nio rektorer i två olika kommuner i södra Sverige. Vi fick svar av fyra rektorer som vidarebefordrade informationen till pedagogerna på förskolorna, det var inga pedagoger som visade något intresse. Vi kontaktade då rektorer som hade kännedom om oss sedan tidigare för att få godkännande att kontakta pedagoger på deras förskolor. De rektorer som godkände vår förfrågan skickade sedan vidare förfrågan med bifogat missivbrev till pedagogerna på förskolan. Missivbrevets

innehåll bestod av information om oss, vårt syfte med studien, etiska ställningstaganden samt att deltagandet var frivilligt och att deltagarna hade rätt att avbryta sitt deltagande under studiens gång (bilaga 1). När pedagogerna bekräftade att de ville delta i studien bokades tid, datum och plats för intervjuerna efter deras önskemål. Det landade på fem intervjuer och intervjuerna skedde en och en med pedagogerna för att just deras åsikter och uppfattningar skulle stå i centrum och det tog cirka 20–30 minuter per intervju. Intervjuerna delades upp mellan oss författare, en av oss intervjuade tre pedagoger och den andra intervjuade två. Anledningen till att båda inte deltog vid intervjuerna var på grund av att det hade varit opraktiskt och långt att köra eftersom vi bor i två olika kommuner som ligger långt ifrån varandra. Vi tror inte att detta har någon större påverkan på resultatet från intervjuerna mer än att vi hade kunnat fört bättre fältanteckningar vid intervjuerna. Innan intervjuerna skedde delades samtyckesblanketten (se bilaga 2) ut för underskrift och därefter kunde intervjun med ljudinspelning från en mobil som dokumentationsmetod börja. Eftersom vi använde oss av semistrukturerade intervjuer hade vi förberedda intervjufrågor som grund (se bilaga 5), men var också flexibla och gav utrymme för följdfrågor och utveckling av de intervjuades svar och synpunkter. Under genomförandet av en del intervjuer förekom det frågor där pedagogerna undrade om hen hade gett rätt svar utifrån vad hen trodde att vi förväntade oss och ville höra. Det var därför viktigt att tydliggöra att det inte finns några rätta svar eftersom det var pedagogens uppfattningar som var av intresse.

Efter varje intervju säkerhetskopierades den inspelade intervjun för att sedan transkriberas. Vi delade upp transkriberingen så att vi transkriberade den intervju vi genomförde och transkriberingen gjordes manuellt för att inget av pedagogernas uttryck skulle missas. Intervjuerna genomfördes på platser som bestämts i överenskommelse mellan pedagog och författare. Majoriteten av intervjuerna skedde i enskilda rum på pedagogernas arbetsplatser, men det genomfördes också intervjuer på ett café och hemma hos en pedagog. Samtliga platser valdes ut för att undvika störningsmoment.

4.4.1. Pilotstudie

Innan genomförandet av de semistrukturerade intervjuerna genomfördes en förundersökning i form av en pilotstudie som Denscombe (2018) beskriver är en förundersökning som synliggör om undersökningens innehåll kan ge önskat svar eller om det behöver ske ändringar i undersökningens utförande. Genom att utföra en pilotstudie kontrolleras frågornas kvalitet gentemot studiens syfte och frågeställningar. För att utforma intervjufrågorna skapades tre kategorier som var väsentliga i relation till studiens frågeställningar och syfte; lärande och undervisning, fysisk och psykisk hälsa och relationer och socialt samspel. Genom att utföra en pilotstudie blev det möjligt för oss att få en uppfattning om tidsåtgången för hur lång tid en intervju kunde ta.

Innan pilotundersökningens start skickade vi ut ett missivbrev (bilaga 3) till rektorerna. De medverkande respondenterna fick innan undersökningens start fylla i en samtyckesblankett (bilaga 4). Pilotundersökningen besvarades av två pedagoger med olika yrkeserfarenhet, de här personerna deltog huvudsakligen i undersökningen för att synliggöra om intervjufrågorna behövde bearbetas. Kvaliteten på pilotintervjuerna kan bedömas som god med tanke på att vi efter de genomförda intervjuerna endast gjorde ett par mindre justeringar med tillägg av två kortare frågor.

4.5. Analysmetod

I vår analys har vi tagit inspiration från Dahlgren och Johanssons (2019) fenomenografiska analysmodell. Analysmodellen består av sju steg och dessa stegen är att bekanta sig med materialet, kondensation, jämförelse, gruppering, artikulera kategorierna, namnge kategorierna och kontrastiv fas. Författarna beskriver att forskaren bekantar sig med materialet i det första steget och läser igenom de transkriberade intervjuerna samtidigt som anteckningar förs. Det andra steget, kondensation, innebär att de mest betydelsefulla uttalandena i förhållande till forskningsfrågorna skiljs ut. I det tredje steget, jämförelse, försöker forskaren hitta likheter och skillnader i det materialet som kondenseras i det tidigare steget. I steg fyra, gruppering, grupperas skillnaderna och likheterna. I det femte steget, artikuleras kategorierna och här står likheterna i centrum och kärnan i likheterna

försöks hittas. I steg sex namnger forskaren kategorierna, namnen på kategorierna talar om vad materialet handlar om. I det sjunde och sista steget, den kontrastiva fasen, granskas materialet för att se om det matchar med fler kategorier (Dahlgren & Johnsson, 2019).

4.5.1. Bearbetning av empiri

Det första steget i analysen av det insamlade materialet var att säkerhetskopiera datan. Denscombe (2018) beskriver att det är viktigt att göra en kopia av kvalitativa data då den har en benägenhet att vara oersättlig. Det är också viktigt att det är säkerhetskopior som används vid analysen så att originalen kan bevaras (Denscombe, 2018). Nästa steg var att transkribera de ljudinspelade intervjuerna. Transkribering innebär enligt Denscombe (2018) att ljudinspelning omvandlas till text ordagrant. Att transkribera en ljudfil är tidskrävande men är fördelaktigt i analysen då författarna kommer närmare den kvalitativa data samt det blir enklare att analysera den i textformat (Denscombe, 2018).

Analysen började med att läsa igenom materialet för att bekanta oss med innehållet från varje intervju. När vi kände oss bekanta med materialet började vi klippa ut pedagogernas uttryck som var av relevans för studiens syfte och de forskningsfrågor som ligger till grund för studien och flytta över dessa till ett nytt dokument. De uttrycken som pedagogerna gjort i intervjuerna sorterades till tillhörande intervjufråga. På så vis fanns samtliga svar i direkt anslutning till frågan vilket underlättade kategoriseringen av materialet. Därefter kategoriserades materialet utefter huvudkategorierna *utomhuspedagogikens betydelse för barnens kognitiva utveckling*, *utomhuspedagogikens betydelse för barnens motoriska utveckling och utomhuspedagogikens betydelse för barnens psykiska och emotionella hälsa*. För att kunna vara mer specifika med materialet skapades tillhörande underkategorier som namngavs till *utomhusmiljön*, *lärande*, *fysisk utveckling*, *pedagogens roll*, *psykisk hälsa* och *samspel*. Vi skapade även en kategori för det som av pedagogerna uppfattades som hinder vid utomhuspedagogen, denna kategori namngav vi till *nackdelar med utomhuspedagogen*. Efter att vi kategoriserat innehållet gick vi igenom materialet ytterligare en gång till för att säkerställa att det enbart fanns material med innehåll som var av relevans för studien, samtidigt som vi gjorde detta kunde

vi få syn på likheter och skillnader. De kategorier som skapades i början av bearbetningen behöll vi och använde när resultaten skulle skrivas fram, en medhörande analys skrevs fram i direkt anslutning efter varje huvudkategori.

4.6. Etiska överväganden

I vår uppsats har vi tagit hänsyn till kraven från Vetenskapsrådet (2017) gällande forskningsetiska principer. Principerna delas in i fyra huvudkrav: informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet (Vetenskapsrådet, 2017). Vi beaktar informationskravet då vi innan start genom missivbrevet informerade informanterna vad vi hette, studiens syfte och att deras deltagande var frivilligt och kunde avbrytas när som. Samtyckeskravet innebär att respondenterna har rätt att själva bestämma över sin medverkan och det är något som vi lyfte innan intervjuerna startade. Deltagarna fick skriva på en samtyckesblankett för samtycke till deltagande i studien, ljudinspelning samt deras rätt att avbryta deltagandet om så önskas. Vi har också tagit hänsyn till konfidentialitetskravet (Vetenskapsrådet, 2017) eftersom vi informerade om att respondenternas medverkan var helt anonym och att vårt insamlade material förvaras på så sätt att inga obehöriga kan ta del av den. Vi informerade också om nyttjandekravet som lyfter att det insamlade materialet endast kommer att användas till vår uppsats. Allt material i redovisningen av studien har avidentifierats för att de deltagande pedagogerna ska vara anonyma och inte igenkännbara.

5. Resultat och analys

Utifrån studiens syfte och frågeställningar har vi utgått från en fenomenografisk analysmodell för att bearbeta vårt insamlade material och fokus kommer att ligga på tre huvudämnen: *Utomhuspedagogikens betydelse för barnens kognitiva utveckling*, *utomhuspedagogikens betydelse för barnens motoriska utveckling* och *utomhuspedagogikens betydelse för barnens psykiska och emotionella hälsa*. I studien beskrev pedagogerna vilka aspekter de ansåg som viktiga inslag inom utomhuspedagogiken. Efter varje huvudkategori kommer en analys i direkt anslutning till resultatet.

5.1. Utomhuspedagogikens betydelse för barnens kognitiva utveckling

5.1.1. Utomhusmiljön

Pedagogerna beskriver utomhusmiljön som en värdefull plats som erbjuder många möjligheter till lärande samt att materialet man kan hitta utomhus uppmuntrar till en nyfikenhet. De upplever utemiljön som positiv för både sig själva och barnen och poängterar de fördelar som kommer med att vistas utomhus.

Jag tycker att möjligheterna utomhus är så stora. Alltså allt som finns i läroplanen kan du göra utomhus likaväl som du kan göra det inomhus. Och vi vet ju att frisk luft och all sorts träning utomhus är guld värt, så jag älskar att vara utomhus och jobba. - *Pedagog 2*

I princip allt du kan hitta utomhus går att använda som material och jag upplever att barnen ställer fler frågor och de får tänka på ett helt annat sätt än om de hade varit inomhus. Många gånger delar barnen med sig av varandras erfarenheter och då stärks ju deras sociala kunskaper. De samtalar och samarbetar. - *Pedagog 1*

En av pedagogerna beskriver också att utomhusmiljön är en lärandemiljö och plats som inte utnyttjas så mycket som den hade kunnat men att förskolegården ses som en god resurs inom olika områden.

Det första jag tänker på är att det är nog något som vi inte utnyttjar så mycket som vi skulle kunna göra. Dels skulle vi kunna gå utanför gården mycket mera och vi skulle kunna utnyttja gården på ett helt annat sätt, tror jag. - *Pedagog 4*

Två av pedagogerna beskriver att utomhusundervisningen och utevistelse överlag ger en större frihet för barnen. De har en större yta att röra sig på och större möjligheter till fantasi eftersom det inte finns samma ramar för utevistelsen som till när man är inomhus. Pedagogerna beskriver också att de inte alltid vill bestämma vad barnen ska göra utomhus eftersom verksamheten inomhus är mer förutbestämd.

Jag märker ju på barnen att de också tycker om att vara ute. Barnen har fler ställen att röra sig på och då blir det ju friare. - *Pedagog 3*

Vi har ju självklart planerade aktiviteter utomhus också men när vi går ut på gården är det oftast fri lek. - *Pedagog 1*

5.1.2. Lärande

En del av pedagogerna anser att naturen bjuder in till matematik och problemlösning och stimulerar detta på ett naturligt sätt vilket gör undervisningen

mer praktisk då barnen får använda hela sin kropp. Barnen får också använda sig av olika problemlösningar och de utforskar sin omgivning på ett annorlunda sätt.

[...] Matematik och sånt det kan man ju, det blir mer praktiskt på ett annat sätt när man kommer ut i skogen. När dem själva får agera med hela kroppen och hitta grejer och undersöka och alltså hitta någon pinne som är lika lång som din arm eller ja. - *Pedagog 5*

[...] Jag tror dem naturmiljöerna stimulerar mycket mer till och liksom ja men problemlösning, "hur kan jag komma upp här" "hur kan jag använda min kropp för att jag liksom ska". - *Pedagog 4*

Flera av pedagogerna beskriver att utomhusmiljön erbjuder ett lärande som är svårt att få inne på samma sätt. Det är enklare att undervisa om knoppar i en miljö där de finns naturligt för då får barnen se helheten, de får använda hela sin kropp och det är enklare med den spontana undervisningen utomhus där det kommer naturligt. De beskriver också att det i utemiljön naturligt finns saker att upptäcka och att det inte är förutbestämt vad och hur barnen ska leka med materialet som finns ute vilket inbjuder till mer fantasi.

[...] Utomhus kan vi bearbeta mer än dubbelt så många begrepp jämfört med inomhus. Visst, vi kan ta med oss material från naturen in i lokalerna men jag tror inte att barnen lär sig på samma sätt. Ute ser de ju exempelvis hur knoppen på ett träd sitter och på vilket sorts träd. Tar vi in knoppen, ja då är allt de ser en knopp. Men inte knoppens ursprung. - *Pedagog 1*

[...] Det finns så mycket ute naturligt redan som man kan upptäcka och som man kan bli nyfiken på. Och det är inte det här tillrättalagda bestämda att såhär ska man göra med denna grejen eller såhär ska man göra i detta rummet. Ute finns mycket mer möjligheter till fantasi, så tänker jag nog. [...] Om man som pedagog kan fånga lärandet i stunden då är det lättare att göra det ute, tycker jag. För att där finns de här sakerna som är på riktigt. Och det som man blir nyfiken på "hur fungerar detta?" "Vad är detta för någonting?" - *Pedagog 4*

Flera av pedagogerna beskriver att vissa saker lämpar sig bättre inomhus än utomhus och vice versa samt att det är enklare att ta kontroll över undervisningssituationen inomhus än utomhus. En pedagog upplever att barnen tar till sig vissa saker bättre inomhus medan en annan pedagog beskriver att barnen blir mer nyfikna när de gör saker ute som de normalt sett gör inne. Det förekommer även uttalanden om att det finns fler störningsmoment för barnen utomhus, då det är mycket annat som lockar.

Vissa delar är bra inomhus och vissa är bra utomhus. Utomhus förekommer det ju lite mer störningsmoment. [...] Här inne kan vi stänga in oss på ett annat vis. - *Pedagog 2*

Jag kan ju tycka att om jag har en aktivitet inomhus och sedan utför samma aktivitet utomhus så märker jag ett större intresse hos barnen när vi är utomhus. - *Pedagog 3*

Vissa saker tar man ju kanske till sig bättre om man ska göra experiment och sånt och är inne i det rummet. - *Pedagog 5*

En av pedagogerna beskriver att rörelsen som sker utomhus bidrar till ett ökat och bättre lärande hos barnen och hänvisar till forskning.

Jag tror att det är just att man rör sig, att man rör sig samtidigt som man, det är ju forskat också i att rörelse, det skapar ju att man tänker bättre. - *Pedagog 5*

Samtliga pedagoger berättar att det förekommer mer spontan än planerad undervisning utomhus och att den planerade undervisningen oftast sker utanför förskolegården. De berättar också att det för det mesta förekommer planerad undervisning inomhus och att undervisningen egentligen sker under hela dagen.

Vår grundtanke är att vi går iväg en gång i veckan och när vi går utanför förskolan så har vi ju en planerad aktivitet. Alla ställen på gården kan ju bli små undervisningssituationer hela tiden. - *Pedagog 2*

[...] Om man tänker planerade aktiviteter så, så kanske fyra gånger inomhus och en gång utomhus på en vecka i snitt sådär. Men tänker man undervisning som de här spontana, så undervisar man också väldigt ofta utomhus. - *Pedagog 4*

Det sker mer undervisning inomhus än ute, det gör det. Och sen är det undervisningen sker ju faktiskt hela dagen. - *Pedagog 5*

5.1.3. Analys

Samtliga pedagoger delar liknande tankar och uppfattningar om vilken betydelse utomhuspedagogiken och utevistelsen har för barnens utveckling, samt att barnen får en annan frihet ute jämfört med inne. De är eniga om de möjligheter för lärande och utforskande som utemiljön har att erbjuda. Pedagogerna är också väldigt noga med att belysa vikten av att ta vara på de små spontana undervisningssituationer som ofta förekommer vid utevistelse.

I fenomenografin utgår man från människors olika uppfattningar av situationer och händelser i omvärlden. Även om det finns likheter i pedagogernas uppfattningar är de också olika då deras uppfattningar utgår från just deras uppfattningar och erfarenheter och det är detta som fenomenografin grundar sig i (Kroksmark, 2007). Pedagogerna uppfattar utomhuspedagogiken som något väldigt positivt, både för sig själva men framför allt för barnen. De uppfattar utemiljön som en plats med massor av möjligheter på flera olika vis. Flera av pedagogerna upplever att utemiljön och undervisningen väcker en stor nyfikenhet hos barnen. Samtliga pedagoger poängterar också möjligheterna av att använda

sig av platsrelaterade undervisningssituationer, att exempelvis lära sig om olika fenomen i naturen där de faktiskt finns. Dessa argument stämmer överens med det Szczepanski (2008, 2013) säger om vikten av förstahandsupplevelser i den autentiska miljön och stimulansen av kroppens alla sinnen för barnens lärande.

I underkategorin om utomhusmiljön berättar en pedagog hur utomhusundervisningen väcker fler frågor hos barnen och att barnen ofta delar med sig av sina egna erfarenheter vilket stärker deras sociala kunskaper. Ett flertal pedagoger anser att det förekommer mycket spontan undervisning utomhus som kräver att de har ett undervisande förhållningssätt. Om barnen visar intresse för exempelvis nyckelpigor kan pedagogen tillsammans med barnen skapa en förståelse och fördjupad kunskap och barnen kan i samspel med varandra få hjälp att förstå och få ny kunskap utifrån det barnen redan visade intresse för eller kunde. Det här kan relateras till det sociokulturella begreppet *den proximala utvecklingszonen* som Strandberg (2017) beskriver som det barnen ännu inte klarar på egen hand men som de klarar med stöd av en person med en högre erfarenhets- och kunskapsnivå. Genom både de spontana och planerade undervisningssituationerna får pedagogerna syn på barnens proximala utvecklingszoner och kan med sin kunskap stötta barnen framåt i sitt eget kunskapande och utveckling.

5.2. Utomhuspedagogikens betydelse för barnens motoriska utveckling

5.2.1. Fysisk utveckling och hälsa

De flesta av pedagogerna anser att barnen får möjlighet att utveckla sin motorik utomhus och att barnen får lov att uppleva med alla sina sinnen. De beskriver hur barnen får träna sin grovmotorik och de stora rörelserna vid utevistelsen eftersom de kan röra på sig på ett helt annat sätt jämfört med inomhus. En pedagog uttrycker också att barnen får möjlighet att träna sin finmotorik genom att plocka upp små föremål från marken.

Barnen får träna på både sin finmotorik genom att plocka upp små föremål från exempelvis sandlådan och sin grovmotorik när de klättrar i våra träd [...]. -Pedagog 1.

Motoriskt utomhus, så springer och rör sig barnen på ett helt annat sätt, vilket tränar grovmotoriken något enormt. [...] Jag ser bara positiva effekter av att vara utomhus i alla aspekter. -*Pedagog 2*

Inomhus beskriver pedagogerna att det mestadels förekommer stillasittande, lugna aktiviteter men att det även förekommer rörelse som då är lite mer styrd. Utomhus däremot är det mestadels rörelselekar och utflykter till olika platser.

Dels är det mycket mer styrda aktiviteter inomhus och om man tänker rörelse så är det ju oftast att man ska följa någonting, typ en dans eller ett gympass eller nåt sånt där. -*Pedagog 4*

Vi brukar bygga varierande hinderbanor vilket möjliggörs tack vare vår fantastiska utegård, skogspromenader, bokstavs jakt, sår och skördar blommor och grönsaker, undersöker insekter och samtalar om årstider. På vintern går vi iväg till en närliggande pulkabacke och stannar där hela förmiddagen, på sommaren besöker vi lekplatsen och promenerar genom byn. -*Pedagog 1*

Samtliga pedagoger berättar också att utevistelsen är viktig för barnens fysiska hälsa på flera plan, både konditions och styrkemässigt men också ur en smittaspekt eftersom att de kan hålla ett större avstånd till varandra.

Barnen utsätts inte för virus på samma sätt, de är ju inte lika nära varandra i den aspekten. Sen får de frisk luft, bygger upp sin kondition och styrka när de springer, klättrar, spelar fotboll och cyklar -*Pedagog 1*

En av pedagogerna berättade att utemiljön på förskolan där hen arbetar är väldigt platt vilket i sin tur inte är motoriskt utmanande för barnen. Hen berättar vidare att utemiljöns utformning är av betydelse för hur mycket barnen rör sig och att en utemiljö med varierad terräng inbjuder till mer rörelse.

För har vi de här lite nya gårdarna som vi kanske har nu där det är rätt så plant och det kanske är, det kanske till och med inte är så mycket gräs utan det kanske är platt. Ja det kanske inte, det kanske inte inbjuder så mycket till rörelse, eller gör det det. Men har vi liksom delarna på gården där det är lite.. [...] men lite upp och ner och liksom gropar och pinnar att klättra på eller stenar då brukar man klättra på kanske, men ja du förstår vad jag menar. Att man har det här. Ja, då blir det ju utmaning för motoriken på ett helt annat sätt. -*Pedagog 4*

5.2.2. Pedagogens roll

Samtliga pedagoger talar också om vikten av att visa eget intresse av utomhusmiljön för barnen för att uppmuntra till att det är roligt och spännande att vara ute. De berättar att de bland annat gör detta genom att utmana och motivera

barnen till rörelse, vara nyfiken på omgivningen och vara närvarande i barnens lek.

Jag försöker ju möta barnen där de är och jag leker alltid med olika barn. Varje gång vi är ute möter jag barnen i vad de har lust att göra där och då. Jag försöker lyssna in dem och utmana dem vidare i det de vill göra. -*Pedagog 2*

[...] De flesta barnen gillar att röra på sig men ibland får man locka dem med exempelvis en hinderbana. -*Pedagog 3*

Även vikten av att föregå med gott exempel, vara en förebild för barnen samt att ha en positiv attityd och inställning gentemot utevistelsen, belyser flera pedagoger.

Man försöker föregå, alltså hittar man någonting liksom "wow kolla här, har vi sett." Alltså man försöker verkligen uppmuntra till att det är spännande när man kommer ut, vad härligt liksom att röra sig ute och jag tror många barn tycker om det. -*Pedagog 5*

Flera av pedagogerna beskriver vikten av att vara en närvarande pedagog vid utevistelsen för att bidra till barnens lärande och utveckling. En av pedagogerna belyser vikten av att vara intresserad av vad barnen gör samt att kunna delta i leken och samtidigt undervisa i den utan att störa, men också att våga utmana dem i leken. En annan pedagog berättar hur viktigt det är att utmana barnen och att om vi som vuxna vågar prova och göra nya saker så kommer också barnen våga.

[...] Där blir man ju att man ser vad barnen gör och om man har tur så får man ibland vara med, och då gäller det att ha den där dubbla medvetenheten att man kan tänka på både ja men "vad är det barnen gör, vad är det vi leker" så att man fortfarande är i den leken dem tänker att vi gör. Men samtidigt så är jag ju förskollärare så jag måste kunna fokusera på nämen här ser jag att jag kan putta in [...] Ja men samarbete. - *Pedagog 4*

Våga utmana barnen! Bjud in till främjande aktiviteter som inbegriper viktiga rörelser. Om du som vuxen vågar, då vågar även barnen -*Pedagog 1*

5.2.3. Analys

Pedagogerna är eniga om att utomhusmiljön möjliggör för barnen att utveckla sina motoriska förmågor och att fysisk utveckling, större ytor och pedagogens roll utgör en viktig faktor. Just pedagogens roll skapar förutsättningar för barnens motoriska utveckling genom social interaktion, samspel och att vara en aktiv medforskare. En av pedagogerna brukar bygga upp hinderbanor till barnen på förskolans utegård för att utmana dem utefter barnens nivå, vilket kan kopplas till den proximala utvecklingszonen som Säljö (2014) beskriver som det

sociokulturella perspektivet. Vidare skriver Säljö (2014) att vi alltid har nya erövringar av färdigheter och kunskaper nära till hands och den proximala utvecklingszonen handlar om att människans utveckling och lärande alltid är i ständig förändring.

En av pedagogerna nämnde också att de genom utomhuspedagogiken bearbetar läroplansmålen om att förskolan ska ge varje barn förutsättning att utveckla sin kroppsuppfattning, koordinationsförmåga och motorik samt förståelse för hur viktigt det är att ta hand om sin hälsa och sitt välbefinnande (Skolverket, 2018). Pedagogerna lyfter också att barnen har större ytor att röra sig på utomhus och att det förekommer ett annat slags underlag vilket gynnar den grovmotoriska utvecklingen. De påstår att lekarna och rörelserna utomhus bidrar till större rörelser och att barnen får använda hela kroppen, vilket kan kopplas till Cooper (2015) som anser att utomhusleken kan utveckla barnens grovmotorik och kondition.

Fortsättningsvis nämner flera av pedagogerna vikten av att vara närvarande i barnens lekar för att kunna utmana barnen i deras lärande och skapa spontana undervisningstillfällen. En av pedagogerna nämner hur viktigt det är att vara medveten om sin roll som förskollärare och att kunna föra in eller uppmärksamma något innehåll i leken att undervisa om utan att störa barnens lek.

5.3. Utomhuspedagogikens betydelse för barnens psykiska och emotionella hälsa

5.3.1. Psykisk hälsa

Samtliga pedagoger ansåg att det var viktigt för barnen att få komma ut utomhus eftersom de upplevde att barnen kunde varva ner på ett helt annat sätt än inomhus, samt att naturen är avstressande för barnen.

[...] När vi kommer ut så kan man, på nåt vis slappna av. - *Pedagog 5*

Några pedagoger påpekar hur barnen blir positivt påverkade av utevistelsen. De upplever att barnen har lättare att koncentrera sig och har en lugnare och gladare sinnesstämning vilket bland annat kunde synas i de dagliga rutinerna där barnen inte är lika stressade.

De blir piggare och gladare och de får mer ork till att ta sig igenom dagen. [...] De känns inte heller lika stressade i våra dagliga rutiner som exempelvis "måltidssituationer." - *Pedagog 1*

[...] Det märks ju stor skillnad tycker jag. Det är precis som att alla deras sinnen blir tillfredsställda. Efter utevistelsen kan de liksom fokusera på annat [...]. - *Pedagog 3*

Däremot upplever flera av pedagogerna att det är enklare att fånga barnens uppmärksamhet inne jämfört med ute då det förekommer fler störningsmoment i omgivningen ute än inne. De uttrycker också att det är lättare att ta kontroll över situationen inomhus då de kan stänga in sig samt samla och rikta barnens uppmärksamhet eftersom det inte är samma rymd inne som ute.

Vi har lättare att fånga barnens uppmärksamhet inomhus. Ute lockas de till spring i både lek och de planerade aktiviteterna [...]. - *Pedagog 2*

Samtliga pedagoger beskriver hur barnens olika sinnen kan stimuleras vid utevistelsen, både på gården, i skogen och ute i trafiken eftersom naturen erbjuder detta naturligt. De belyser också vikten av att sätta ord på sinnen.

Det är ju också att det finns de möjligheterna. Att man har den naturliga stimulansen. Men ändå så måste det ju finnas en pedagog som är där och ser och har den stöttande rollen. Och lite som jag sa nu att man liksom reflekterar över det i stunden, att vad är det vi undersöker nu, vad det är barnet håller på att lära sig och då kan man liksom sätta ord på det. Men det kräver ju väldigt hög närvaro och man reflekterar i stunden. - *Pedagog 4*

Vi var ute på en promenad så sent som i dag där vi pratade väldigt mycket om ögonen och öronen för att det är viktigt att ha ögonen med sig när man går i trafiken. Men även lukt är viktigt. Alla årstider har ju sina dofter. Som våren och sommarregn. Det finns ju hur mycket som helst som luktar, det är superspännande. - *Pedagog 2*

5.3.2. Samspel

Pedagogerna påpekar att de anser att det blir färre konflikter mellan barnen utomhus på grund av att barnen kan röra sig på en större yta, samt att de inte bråkar om leksaker och material i samma utsträckning utomhus. Några av pedagogerna upplever även att den sociala relationen tycks fungera bättre mellan barnen när de är utomhus.

[...] De här barnen kan till och med hamna i kontinuerliga konflikter med varandra inomhus, men utomhus är de så goda vänner. - *Pedagog 1*

[...] Jag har alltid upplevt att när man går ut så funkade de sociala relationerna mycket bättre. - *Pedagog 4*

Flera pedagoger berättar hur barnen har lättare för att ta kontakt och samspela med barn som de inte annars gör inomhus och att utemiljön ger barnen möjlighet att blomma ut och leka med barn som de normalt sett inte gör inomhus.

[...] Ute vågar de ta ut svängarna lite och samspelar med kompisar som de inte alls umgås med inomhus. [...] det är som att utomhusmiljön suddar bort barnens begränsningar och öppnar upp till nya kontakter och upplevelser. -*Pedagog 1*

Däremot upplever inte alla pedagoger att det är någon skillnad på vilka barnen leker med när de är inne eller ute. De uttrycker att det är väldigt individuellt bland barnen och att en del barn är väldigt fästa vid sina bästa kompisar medan andra barn leker med olika barn när de kommer ut. Några av pedagogerna upplever att en del barn behöver stöttning för att nya kompis-konstellationer ska ske.

Det är när vi delar gruppen som det sker nya konstellationer. Då kan man hitta nya vänner. Och vi pedagoger behöver vara ett stort stöd och hjälpa barnen att hitta rätt. Ibland har vi ju vänner som inte är så bra för varandra och då behöver vi vara öppna för att hjälpa till. -*Pedagog 3*

5.3.3. Analys

Resultatet visar att samtliga pedagoger anser att det är viktigt att barnen erbjuds att vara utomhus varje dag. Barnen får frisk luft, ljudnivån dämpas, mindre sjukfrånvaro och samspelet mellan barnen blir bättre. Några av pedagogerna nämner också att barnens koncentration blir bättre när de har fått vara ute i den friska luften och att de gör av med mer energi utomhus jämfört med inomhus. I tidigare forskning om utomhuspedagogik nämner Faskunger et al. (2018) att regelbunden vistelse i naturen har positiva effekter på barns psykiska och emotionella hälsa vilket är något som pedagogerna bekräftar vid intervjuerna. Även impuls kontroll, förmågan att kontrollera sig själv och sina känslor samt självinsikt förbättras.

Pedagogerna har också skilda uppfattningar gällande barnens samspel när de kommer ut. Flera pedagoger upplever att barnens sociala samspel funkar bättre ute än inne medan andra pedagoger inte upplever någon större skillnad utan de uppfattar att barnen leker med samma kompisar ute som inne. Uljens (1989) beskriver att när vi gör uttalanden om våra uppfattningar, utgår man alltid från hur man själv uppfattar sin omvärld och olika situationer, man utgår från sina egna

erfarenheter (Uljens 1989). Pedagogerna har alltså inte samma erfarenheter av barnens sociala samspel ute och inne och uppfattar det därför på olika sätt.

5.4. Nackdelar med utomhuspedagogik

Nackdelarna med utomhuspedagogik är inte många men under intervjuerna beskriver två av pedagogerna att det ibland kan ske kulturkrockar eftersom en del vårdnadshavare inte vill att deras barn ska spendera för mycket tid utomhus vid exempelvis oväder. Pedagogerna uppger att de ändå försöker förmedla vilka positiva effekter utomhusmiljön har på barnet.

[...] Det sker lite kulturkrockar där en del vårdnadshavare anser att deras barn inte ska vara ute så mycket för att de anser att de blir sjuka. Men vi försöker alltid påvisa de positiva effekterna. De får ju trots allt ett bättre immunförsvar utomhus. Vi försöker vara ute i alla väder. Men de flesta vårdnadshavare är glada för att vi är ute så pass mycket. Sen finns det vårdnadshavare som inte vill att deras barn ska sova utomhus på vårt sovdäck. Men vi i personalgruppen är överens om att det är utomhus vi ska vara. *-Pedagog 2*

Däremot finns det vårdnadshavare från andra kulturer som inte vill att deras barn ska vara ute när det är kallt och blött. *-Pedagog 3*

En av pedagogerna lyfter att fel kläder och vädret kan utgöra ett hinder och bidra till kortare eller utebliven utevistelse vilket hindrar pedagogerna att kunna bedriva utomhuspedagogik på ett fullgott sätt.

5.4.1 Analys

Vi kan i resultatet se att det förekommer meningsskiljaktigheter mellan pedagogernas syn samt användning av utomhuspedagogik och en del vårdnadshavare. Vårdnadshavarna påstår att barnen blir sjuka om de är ute när det är kallt och blött medan pedagogerna ser och förmedlar vilken betydelse utevistelse har på barns hälsa och välbefinnande. Pedagogerna och vårdnadshavarna har troligen olika upplevelser och erfarenheter av utevistelse i kallt och regnigt väder som ligger till grund för deras olika uppfattningar. Kroksmark (2007) skriver att våra uppfattningar av olika fenomen och situationer påverkas av vilka tidigare erfarenheter vi har av dessa.

6. Diskussion

Under följande rubrik kommer en resultatdiskussion och en metoddiskussion att skrivas fram. Diskussionen kommer att sammanfatta och diskutera tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter i relation till resultatet. Diskussionen är strukturerad utifrån sex underrubriker med koppling till studiens tre frågeställningar.

6.1. Resultatdiskussion

Nedan följer en diskussion kring resultatet i koppling till vald litteratur och tidigare forskning samt studiens syfte.

6.1.1. Lärande

Pedagogerna nämner att de upplever att utemiljön skapar förutsättningar för ett helt annat lärande jämfört med inomhus. I utomhusmiljön får barnen möjlighet att uppleva och lära med hela kroppen och alla sinnen vilket i sin tur är meningsskapande för barnen. Det pedagogerna uttrycker sig om stämmer väl överens med Szczepanski (2008) som beskriver att utomhuspedagogiken skapar möjligheter till ett platsrelaterat lärande och naturens utformning skapar förutsättningar för barnen att lära med sina sinnen och hela kroppen (Szczepanski 2008). En av pedagogerna uttrycker att vid utomhusundervisning får barnen möjlighet att befinna sig i en autentisk lärmiljö där de får se helheten av knoppens ursprung och vilket träd det sitter på. Det blir inte möjligt på samma sätt om materialet flyttas in, då försvinner också en del av lärandet, uttrycker sig pedagogen. Även detta stämmer överens med Szczepanski (2008, 2013) som hävdar att det är av fördel att befinna sig i naturen för att förstå de samband och fenomen som finns där.

En pedagog säger att undervisningen och lärandet blir mer praktiskt utomhus, barnen får uppleva och upptäcka med hela kroppen på ett annat sätt. I matematiken kan barnen jämföra olika material som finns i skogen med kroppen genom att exempelvis hitta en pinne som är lika lång som deras arm. Samma pedagog upplever att rörelse bidrar till ett ökat lärande hos barnen och nämner att det är ett beforskat område. Szczepanski (2008) beskriver att när görande, känsla

och tänkande kopplas samman, vilket det gör vid rörelse, så förbättras inläringen. Även Faskunger et al. (2018) framhäver att fysisk aktivitet förbättrar barnens läsförmåga och matematiska färdigheter.

Tidigare forskning slår fast att regelbunden vistelse i naturen och rörelse ökar barnens koncentrationsförmåga, förbättrar arbetsminne och andra kognitiva aspekter (Faskunger et al., 2018; Cooper, 2015). Detta har pedagogerna skilda uppfattningar om. Flera pedagoger upplever att det är lättare att fånga och rikta barnens uppmärksamhet inomhus och att barnen tar till sig vissa undervisningssituationer bättre inomhus när de kan befinna sig i en inomhusmiljö som är avsedd för det specifika lärandet. En annan pedagog säger däremot att barnen upplevs mer intresserade när de planerade undervisningssituationerna flyttas ut. Detta stämmer överens med det Faskunger et al. (2018) skriver om att utomhuspedagogik kan höja motivationen till inläring (Faskunger et al., 2018). Pedagogernas skilda uppfattningar utesluter inte forskningen och vice versa. Deras upplevelser kan bero på flera faktorer, exempelvis att det förekommer många störningsmoment utomhus eller att barnen inte är helt vana vid planerade undervisningssituationer utomhus. Detta utesluter inte heller de fördelar som utevistelse och rörelse har på barnens kognitiva utveckling.

Samtliga pedagoger som deltog i studien uttryckte att det förekommer mer planerad undervisning inomhus än utomhus. En av pedagogerna sa att det förekommer mycket fri lek vid utevistelsen på gården och en annan att utemiljön på framför allt gården hade kunnat utnyttjas mer än vad den gör. Pedagogerna uttrycker däremot att det förekommer mycket spontan undervisning utomhus och att detta är enklare utomhus än inomhus eftersom det finns mycket att upptäcka och bli nyfiken på naturligt i utemiljön. I utomhusmiljön finns inte samma förutbestämda ramar vilket ger mer utrymme till fantasi och utemiljön stimulerar till problemlösning på ett annat sätt. En pedagog säger att de kan bearbeta mer än dubbelt så många begrepp utomhus jämfört med inomhus. Vi kan i resultatet se hur pedagogerna talar om hur de kan undervisa barnen genom att vara närvarande i deras lekar och utforskande. Mårtensson et al. (2011) hävdar att det krävs mer än att vistas utomhus för att ett lärande ur ett utomhuspedagogiskt perspektiv ska ske. Författarna menar att undervisningen behöver vara av hög kvalitet för att

utomhuspedagogikens fördelar ska vara av betydelse (Mårtensson et al., 2011). Här är pedagogens roll viktig för att utomhusundervisningen ska vara av god kvalitet och meningsskapande för barnen. Det är därför betydelsefullt att pedagogerna är närvarande och kan fånga undervisningen i stunden, precis som de berättar i resultatet. Det är viktigt att det inte bara sker oplanerad undervisning utomhus, det är också värdefullt att ha planerad undervisning utomhus för att kunna knyta an teori med praktik även i den planerade undervisningen. Det är också värdefullt för att som Szczepanski (2013) säger kunna studera fenomen i sin naturliga miljö och uppleva med hela kroppen.

6.1.2. Fysisk utveckling

Pedagogerna i den här studien är eniga om att utemiljön låter barnen få utlopp för sina rörelsebehov samtidigt som de tränar sin grovmotorik. När barnen kommer ut vill de gärna cykla, genomföra hinderbanor och springa runt tillsammans. Mårtensson (2004) belyser betydelsen av utemiljöns utformning för barnens rörelselekar och att en varierad utemiljö skapar förutsättningar för en stor variation i barnens rörelselekar (Mårtensson 2004). Några av pedagogerna berättar att de regelbundet utmanar barnens fysiska utveckling genom promenader utanför förskolegården, de besöker en pulkabacke på vintern, lekplatser på sommaren och promenerar i skogen. Utflykten i sig är ett moment där barnen får röra på sig, men också lekarna som förekommer när de anlänt till målet kan, beroende på vad de gör, vara fysiskt aktiva och utmanande. Exempelvis att ta sig upp för en snötäckt pulkabacke, klättra högt upp på klätterställningen på lekplatsen eller hoppa upp och ned på stenarna i skogen. I tidigare forskning hävdar Mårtensson et al. (2011) att förskolans utomhusmiljö har en stor påverkan på hur mycket barnen rör sig när de är utomhus och att terrängens utformning kan uppmuntra barnen att vara mer fysiskt aktiva (Mårtensson et al., 2011). Två pedagoger berättar att det också förekommer rörelseaktiviteter inomhus, men att dessa är i mer kontrollerade former som till exempel ett gympapass eller en dans. Något som pedagogerna är eniga om är att barnen får utlopp för sina rörelsebehov samtidigt som de tränar sin grovmotorik, samt blir starkare och får bättre kondition vid utevistelse. Det pedagogerna uttrycker stämmer överens med det Cooper (2015) och Faskunger et al. (2018) lyfter om att den ökade fysiska aktiviteten som sker utomhus i framför

allt naturen har positiv betydelse för bland annat barnens styrka, motoriska färdigheter och kondition (Cooper 2015; Faskunger et al. 2018). Det är därför av vikt att barnen vistas mycket utomhus i miljöer där de får utlopp för sina rörelsebehov och får möjlighet att utveckla sina motoriska färdigheter, styrka och kondition.

Några av pedagogerna upplever att det förekommer mindre smittspridning när barnen vistas utomhus eftersom barnen kan hålla ett större avstånd till varandra. Enligt Mårtensson et al. (2011) blir inte smittspridningen mindre, det är infektionerna som blir mildare vilket kanske inte alltid märks. Men, det är inte bara den friska utomhusluften som gör att barnen mår bra, de behöver också få uppleva positiva naturupplevelser. Ohlsson (2015) skriver däremot att smittor har svårare att spridas utomhus och att immunförsvaret stärks vid utevistelse (Ohlsson, 2015). Att barnen får starkare immunförsvaret vid regelbunden utevistelse är även något som pedagogerna upplever. Vi tolkar att utomhusmiljön är positiv för barnens hälsa eftersom de inte smittar varandra på samma sätt som inomhus och att en positiv naturupplevelse leder till mindre stress hos barnen. Det kan därför vara en fördel att vistas mycket utomhus vid säsonger där smittor sprids mer för att minska smittspridningen mellan både barn och personal.

6.1.3. Pedagogens roll och förhållningssätt

I vår studie hade majoriteten av pedagogerna en positiv inställning till utomhuspedagogik och var eniga om att deras eget förhållningssätt utgör en viktig del och att utomhuspedagogiken främjar barnens inlärningsförmåga. Flera av pedagogerna lyfter att det är viktigt att vara en närvarande och medforskande pedagog och ge barnen förutsättningar för att trivas utomhus samt göra utevistelsen till en positiv upplevelse. Barnens upplevelse påverkas av hur bekväm pedagogen är med utomhuspedagogik. I Mårtenssons (2004) avhandling lyfts pedagogens förhållningssätt fram och hur det kan påverka barnens egen syn på utomhuspedagogiken (Mårtensson, 2004). En av pedagogerna ansåg att barnens intresse för en viss aktivitet ökar när de får utöva den utomhus gentemot inomhus vilket kan styrkas av Faskunger et al. (2018) som hävdar att undervisning utomhus kan vara av fördel för barnens lärande eftersom de får möjlighet att ta vara på naturens möjligheter.

Vidare berättade en pedagog att det är viktigt att alltid finnas nära till hands för att lyssna och vara behjälplig. Genom att vara närvarande kan pedagogen hjälpa barnen att uttrycka sig i leken vilket hjälper dem att utveckla sina sociala förmågor. Det här kan kopplas ihop med Smidt (2010) som lyfter att leken kan stärka barnens förmåga att uttrycka sina intressen och behov och att de kan skapa relationer med personer i sin omgivning.

Enligt Mårtensson (2004) behöver pedagogen ifrågasätta sitt förhållningssätt för att hålla samma kvalitet på verksamheten som sker såväl inomhus som utomhus (Mårtensson, 2004). Flera av pedagogerna berättade att de ofta försöker vara delaktiga och ta möjligheterna att undervisa i barnens lekar utan att störa lekens innehåll när de är utomhus. Att kunna fånga lärandet i stunden utan att störa leken är en viktig aspekt för att kunna hålla kvalitén på verksamheten och undervisningen inomhus som utomhus.

Två av pedagogerna beskriver att det finns vårdnadshavare som anser att deras barn spenderar för mycket tid utomhus på förskolan. En anledning är att de är oroliga för att barnen ska bli kalla och sjuka och för att barnen inte har med sig kläder anpassade efter väder och säsong. Pedagogerna berättar att de behöver vara konsekventa i sitt förhållningssätt och upplysa vårdnadshavarna om kläder för säsongen och påvisa utomhuspedagogikens positiva effekter. Enligt Brügge et al. (2011) kan utevistelse bidra till att barn blir mindre sjuka och att barnen har tillräckligt bra kläder anpassade efter väderomslag. Pedagogerna behöver informera vårdnadshavarna om vilka kläder deras barn behöver och vara behjälpliga vid påklädning. För att barnen ska uppleva en behaglig stund utomhus är det bra att de har varma och torra kläder.

Pedagogerna berättar att de även har en viktig roll när det kommer till rörelse och fysisk aktivitet vid utevistelsen. Flera av pedagogerna upplever att barnen tycker om att röra på sig när de kommer ut, de leker olika rörelselekar, spelar fotboll, cyklar med mera. De upplever också att inte alla barn rör på sig av egen drivkraft när de kommer ut, vissa barn vill gärna vara nära en vuxen eller håller sig till mer stillasittande lekar. Vad det beror på kunde de inte riktigt sätta fingret på men de såg det som en utmaning att motivera och utmana barnen till rörelse och att föregå med gott exempel. Att barnen kommer ut betyder inte att de rör sig,

Mårtensson et al. (2011) och Mårtensson (2004) poängterar att utemiljöns utformning är viktig för barnens fysiska aktivitet och rörelselekar. Författarna menar att en varierad och naturlig gård bjuder in barnen till en stor variation av rörelselekar. Mårtensson et al. (2011) menar att utemiljön måste uppmuntra till lek och rörelse och att det alltså inte räcker med att bara vara ute för att detta ska ske. En av pedagogerna uttalade sig om att utemiljön på förskolan där hon arbetade var intetsägande, vilket inte är särskilt utmanande och inbjudande till rörelse för barnen. Pedagogerna berättade vidare att om utemiljön hade varit mer varierad i terrängen så hade barnens motorik utmanats mer genom att utemiljön hade kunnat utmana barnen och stimulera rörelse. Om inte utemiljön stimulerar och bjuder in barnen till rörelse så är det viktigt att pedagogerna ser sin möjlighet och tar sitt ansvar att utmana barnen till att röra på sig och vara mer fysiskt aktiva. Läroplan för förskolan (Skolverket, 2018) beskriver att förskolan ska ge barnen möjligheter att utveckla sin motorik och att detta kan göras genom deltagande i rörelselekar och fysiska aktiviteter men också genom att besöka skog och natur (Skolverket, 2018). Pedagogerna kan stimulera och utmana barnen till mer rörelse genom att till exempel ta vara på barnens tankar och idéer kring planering av fysiska aktiviteter, motivera barnen med olika rörelselekar i den fria leken vid utevistelsen och besöka skog och natur med kuperad terräng. Det är viktigt som pedagog att vara närvarande med barnen i största möjliga mån för att kunna se utvecklingsmöjligheter hos barnen och utmana dem i inte bara lärande utan också motorik och rörelse.

6.1.4. Psykisk hälsa

Pedagogerna upplevde att barnen hade en lugnare och gladare sinnesstämning när de befann sig utomhus och att de barn som kunde upplevas som extra energiska inomhus fick utlopp för sin energi utomhus. Utomhusmiljön erbjuder större ytor och utrymme att röra sig på, och barnen får möjlighet att röra på hela kroppen. Faskunger et al. (2018) och Tillmann et al. (2018) hävdar att regelbunden vistelse i naturen kan ha positiva effekter på barns psykiska och emotionella hälsa, vilket bekräftas i vår studie.

En av pedagogerna ansåg att den höga ljudnivån inomhus kan vara psykisk påfrestande för barnen och när de kommer ut får de möjlighet att koppla av. En

annan pedagog upplevde att naturen har en förmåga att verka avstressande och avslappnande för barnen, det räckte med att de gick till skogen bredvid förskolan för att uppleva detta. Pedagogens upplevelse kan kopplas samman med Tillmann et al. (2018) och Cooper (2015) som hävdar att naturen kan sänka stressnivån och har en lugnande effekt. Pedagogerna uttrycker också att det förekommer färre konflikter mellan barnen och att de har bättre förmåga att samspela utomhus vilket kan styrkas av Faskunger et al. (2018) som anser att regelbunden utevistelse kan förbättra barnens emotionella kontroll, impuls kontroll och mentala hälsa (Faskunger et al., 2018). Flera av pedagogerna uttrycker att utomhusmiljön är betydelsefull eftersom den låter dem använda alla sina sinnen för att utforska närmiljön vilket i sin tur kan bidra till en positiv upplevelse. Enligt Ericsson (2004) är upplevelsens betydelse den centrala delen i utomhuspedagogiken. När barnen vistas i utemiljön ökar förståelsen för deras egna lärprocesser, vilket sker först när barnen får möjlighet att använda sina sinnen och lära med hela kroppen i en autentisk miljö.

Att vistas utomhus är av betydelse för barns psykiska och emotionella välmående. Det är därför viktigt att inte bara se utevistelsen som ett undervisningstillfälle samt ett tillfälle där barnen ges möjlighet till rörelse utan också som en plats för mental återhämtning.

6.1.5. Samspel

I studien framkommer det att pedagogerna har skilda uppfattningar gällande barnens samspel utomhus. En del av pedagogerna upplever att det är lättare för barnen att ta kontakt med barn de inte brukar umgås med och en del anser att barnen leker med samma kompisar inne som ute och att en del barn behöver stöttning för att nya kompis-konstellationer ska ske. Samspel sker genom kommunikation och här menar en del av pedagogerna att kommunikationen är viktig för barnens gemensamma lek. Vi tolkar det som att pedagogernas uppfattning om samspel är beroende på sammanhang och för att leken ska fungera behöver barnen samspela och kommunicera med varandra. Därför är det viktigt att pedagogerna stöttar barnen och skapar bra förutsättningar till ett positivt samspel när det behövs. Enligt Mårtensson (2004) har pedagogerna olika syn på utomhusvistelsen och uteleken. En del anser att barnen ska få leka själva utan

påverkan från den vuxna medan andra anser att pedagogen aktivt ska stötta barnen i deras lärande. Jonsdottir (2007) lyfter att en del av pedagogens roll är att skapa förutsättningar för barnen att skapa kamratrelationer och att aktivt arbeta för fortsatt fungerande relationer (Jonsdottir, 2007). En pedagog nämner att en del barn kan ha svårigheter att leka med andra barn än sina nära vänner. Om den nära vännen är sjuk kan det innebära att barnet blir ensamt och missar chansen att skapa nya kamratrelationer. Det är därför viktigt att pedagogerna är närvarande i barnens lek för att kunna medla i och bevara barnens kompis-konstellationer samt bidra till nya. Vikten av en närvarande pedagog som kan medla och stödja barnens kommunikation är något som även Läroplan för förskolan (Skolverket, 2018) belyser. Det är dock inte alltid det finns möjlighet att ständigt vara en närvarande pedagog hos alla barn i barngruppen eftersom alla barn ska bli sedda och få sina behov tillgodosedda. Dessutom finns det andra uppgifter utöver att vara i barngruppen att göra som pedagog och det kan försvåra möjligheterna att vara en närvarande pedagog.

Pedagogerna kunde inte riktigt beskriva varför de upplevde att barnen kunde samspela bättre ute, varför det skedde nya kompis-konstellationer eller varför det inte var någon skillnad i kamrat-relationerna inne och ute. Det var en pedagog som uttryckte att hon trodde att en anledning till att samspelen blev bättre ute kunde bero på att barnen har mer yta att röra på sig utomhus och att ljudnivån blir lägre vilket gör att barnen kan leva ut sin lek på ett annat sätt utan att någon pedagog behöver ingripa i leken för att den blir för livlig. Pedagogen trodde att detta kunde påverka barnens mående positivt vilket gör att barnens samspel fungerar bättre. En annan pedagog påstod att det kunde bero på att barnen har en större yta att röra sig på samt att det är väldigt individuellt hos barnen vilka de leker med. Förutom att barnen har större utrymme att röra sig på och fritt kan leva ut sin lek utan att bli störda kan utemiljöns utformning ligga till grund för pedagogernas olika uppfattningar om barnens samspel utomhus. Mårtensson (2004) hävdar att utemiljöns utformning har en stor betydelse för barnens samspel med varandra. Vidare påstår författaren att en varierad utemiljö bidrar till ett naturligt växelspel i barnens lekar och samspel med varandra, det blir naturliga vägar in och ut ur barnens lekar. Enligt Mårtensson (2004) ska en bra utegård vara

utformad med kuperad terräng med buskar, träd och lekredskap i direkt anslutning till vegetationen. En blandning av artefakter och vegetation erbjuder barnen högre nivåer av fysisk aktivitet. Även Berkhuizen (2014) lyfter att miljön bidrar till barnens samspel mellan varandra.

Att vara en närvarande pedagog är inte bara viktigt ur en undervisningsaspekt, det är också viktigt för att kunna stötta barnen i deras sociala samspel och kamratrelationer med varandra. Det är även av vikt att skapa en miljö som gynnar det sociala samspelet mellan barnen och som skapar naturliga vägar in och ut genom barnens lek.

6.1.6. Konsekvenser för yrkesrollen

I resultatet framkommer det att pedagogerna anser att utomhuspedagogiken utgör en viktig roll i förskolans verksamhet då den erbjuder ett varierat innehåll. För att barnen ska få en positiv upplevelse av utomhusmiljön behöver pedagogerna ha kunskap om naturen och känna sig bekväm med utomhuspedagogik.

Szczepanski (2013) anser att många pedagoger saknar egna relationer till utemiljön, vilket kan leda till att de känner sig otrygga i lärmiljöerna utomhus (Szczepanski, 2013). En konsekvens kan därför bli att pedagogerna inte tar vara på lärmiljöerna som kan stärka barnens inlärning och motoriska utveckling.

6.2. Metoddiskussion

För att synliggöra pedagogernas uppfattningar använde vi oss av semistrukturerade personliga intervjuer. I enlighet med det fenomenografiska perspektivet valde vi att inte skicka ut intervjufrågorna i förväg eftersom vi inte ville att pedagogerna skulle vara förberedda på frågorna och för att få relevanta svar samt att komma så nära pedagogernas beskrivna uppfattningar som möjligt. Denscombe (2018) beskriver semistrukturerade intervjuer som en intervjuform som utgår från förutbestämda ämnen och frågor men som också ger utrymme för flexibilitet hos informanten. Valet av semistrukturerade intervjuer föll på att detta skapar möjligheter för informanterna att ge mer uttryck för sina uppfattningar. Samtliga informanter valde den plats de ville genomföra intervjun på och vi upplevde att det gav ett gott resultat eftersom det inte förekom några störmoment.

Vår tanke var från början att genomföra intervjuer i två närliggande kommuner till oss för att vi skulle kunna intervjuas på samma förskolor. Dessa förskolor hade vi inga relationer till vilket vi tänkte skulle vara en fördel eftersom pedagogernas utsagor inte skulle färgas av vad de tror vi vill höra. På grund av att pedagogerna inte var intresserade av att delta valde vi att kontakta förskolor med både personal och rektorer som har kännedom om oss sedan tidigare. Detta gav ett bättre resultat och vi fick svar av flera pedagoger som var intresserade av att delta. Att pedagogerna hade kännedom om oss upplever vi kan vara en fördel för resultaten i studien eftersom det troligtvis finns en större chans att de känner sig trygga med att dela med sig av deras erfarenheter och uppfattningar med oss. Vi upplevde inte att pedagogernas svar i intervjuerna var påverkade av det faktum att de hade en relation till oss sedan tidigare.

Kriteriet för studiens urval var pedagoger med varierande yrkeserfarenhet och utbildningsnivå men det var endast legitimerade förskollärare som ville delta. Genom de legitimerade förskollärarnas deltagande tror vi att studiens trovärdighet ökade eftersom de har fördjupade kunskaper om barnens utveckling och lärande. Eftersom vi använt oss av intervjuer som insamlingsmetod får vi enbart reda på hur pedagogerna säger sig uppfatta utomhuspedagogikens betydelse för barns lärande, hälsa och sociala samspel samt hur de säger sig arbeta med utomhuspedagogiken. Om vi valt observation som insamlingsmetod hade vi däremot fått syn på hur pedagogerna använder sig av och arbetar med utomhuspedagogiken och inte bara vad de säger, vilket hade kunnat ge ett mer trovärdigt resultat.

Fenomenografin användes i analysen för att få syn på pedagogernas olika uppfattningar av utomhuspedagogikens betydelse för inläring, hälsa och samspel. Det sociokulturella perspektivet användes däremot för att synliggöra hur pedagogerna uttrycker sina uppfattningar när det kommer till miljö, artefakter och barnens utveckling.

7. Slutsats

I studiens resultat framkommer det att pedagogerna själva behöver ha en positiv bild av utomhuspedagogik för att kunna förmedla en positiv upplevelse för

barnen. Det framkommer också vilka fantastiska möjligheter utevistelsen kan ha för framför allt barns lärande och hälsa. Däremot fanns det skilda sätt att uttala sina uppfattningar om utevistelsens betydelse för samspelet mellan barnen. Helheten av studiens resultat är att utomhuspedagogiken enligt de intervjuade pedagogerna är viktig för barns lärande och utveckling, det skapar lärandetillfällen som är baserade på upptäckande och förstahandsupplevelser med hela kroppen som är svåra att få på samma sätt inomhus. Utemiljön är också viktig för barns motoriska utveckling och fysiska hälsa då den kan stimulera till rörelse och fysisk aktivitet samt utmana motoriken på ett helt annat sätt än vad som är möjligt att erbjuda barnen inomhus. Även barns mentala hälsa och deras samspel kan främjas av utevistelse. Men, pedagogen har en väldigt viktig roll och ansvar när det kommer till dessa tre aspekter av utomhuspedagogiken. Det behöver finnas en stöttande och närvarande pedagog för att dessa fördelar ska kunna framstå. Det räcker alltså inte med att gå utomhus för att ett lärande hos barnen ska ske, för att barnen ska röra på sig eller för att de sociala samspelet ska fungera bättre. Enligt pedagogernas beskrivningar behöver pedagogerna vara delaktiga i barnens lek för att få syn på när, var och hur de kan ta tillfället i akt att spontant undervisa i leken och andra situationer. För en del barn behöver det finnas en pedagog som uppmuntrar och utmanar till olika aktiviteter och rörelselekar för att de ska vara fysiskt aktiva och pedagogerna behöver vara närvarande för att kunna stötta barnen i deras samspel för att skapa och behålla nya och nuvarande kompis-konstellationer. Gemensamt för alla deltagande pedagoger är att de uttrycker att de tycker om att vara utomhus och ser alla möjligheter som finns att ta vara på i utemiljön.

Referenser

Bangsbo, J., Krustrup, P., Duda, J., Hillman, C., Andersen, L-B., Weiss, M., Williams, C., Lintunen, T., Green, K., Hansen, P-R., Naylor, P-J., Ericsson, I., Nielsen, G., Froberg, K., Bugge, A., Lundbye-Jensen, J., Schipperijn, J., Dagkas, S., Agergaard, S., Seelen, J., Østergaard, C., Skovgaard, T., Busch, B. & Elbe, A-M. (2016). The Copenhagen Consensus Conference 2016: Children, youth, and physical activity in schools and during leisure time. *Br J Sports Med.* 1177-1178. <http://dx.doi.org/10.1136/bjsports-2016-096325>

Berkhuizen, C. (2014). *De yngsta barnens möjligheter till samspel på förskolegården*. [Licentiatavhandling, Malmö högskola]. [FULLTEXT01.pdf \(diva-portal.org\)](#)

Brodin, M. & Hylander, I. (1997). *Att bli sig själv. Daniel Sterns teori i förskolans vardag*. Liber AB.

Brügge, B., Glantz, M. & Svenning, S. (2011) Planera för friluftsliv. I Brügge, B., Glantz, M. & Sandell, K. (red.) (2011). *Friluftslivets pedagogik: en miljö- och utomhuspedagogik för kunskap, känsla och livskvalitet.4.*, [uppdaterade, rev. och utök] uppl. Stockholm: Liber.

Cooper, A. (2015). Nature and the Outdoor Learning Environment: The Forgotten Resource in Early Childhood Education. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 3(1), 85-97. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1108430.pdf>

Dahlgren, L-O. & Johansson, K. (2019). Fenomenografi. I A. Fejes & E. Thornberg (red.), *Handbok i kvalitativ analys*. (3 uppl, s. 179–191). Liber AB.

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken - Föra småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (4 uppl.). Studentlitteratur.

Ericsson, I. (2005). *Rör dig - lär dig: motorik och inläring*. SISU Idrottsböcker.

Faskunger, J. Szczepanski, A. & Åkerblom, B. (2018). *Klassrum med himlen som tak. En kunskapsöversikt om vad utomhusundervisning betyder för lärande i grundskolan*. Linköpings universitet. [2018-06-13 Kunskapsöversikt SLUTV ERSION \(naturskola.se\)](#)

Jonsdottir, F. (2007). *Barns kamratrelationer i förskolan: Samhörighet tillhörighet vänskap utanförskap*. [Doktorsavhandling, Malmö Högskola]. Institutionen för Lärande och samhälle. [Microsoft Word - Manus slutversion word 070507-08 1600.doc \(diva-portal.org\)](#)

Kroksmark, T. (2007). Fenomenografisk didaktik - en didaktisk möjlighet. *Didaktisk tidskrift*. 17(2-3), 1-50.

Michélsen, E. (2005). *Samspel på småbarnsavdelningar*. Liber AB.

Mårtensson, F. (2004). *Landskapet i leken: En studie av utomhusleken på förskolegården*. [Doktorsavhandling, Sveriges lantbruksuniversitet, (SLU)]. Acta Universitatis Agriculturae Sueciae. Agraria. <https://pub.epsilon.slu.se/803/1/Fredrika20050405.pdf>

Mårtensson, F. Jensen, E. L., Söderström, M. & Öhman, J. (2011). *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang*. (6407). Naturvårdsverket. [Den nyttiga utevistelsen?Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang ISBN 978-91-620-6407-5 \(naturvardsverket.se\)](#)

Ohlsson, A. (2015). *Utomhuspedagogik: utveckling och lärande i naturen*. (1. uppl.). Gothia Fortbildning.

Skolverket, (2018). *Läroplan för förskolan Lpfö 18*. Skolverket <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d5aa/1553968116077/pdf4001.pdf>

Smidt, S. (2010). *Vygotskij och de små och yngre barnens lärande*. (1. uppl.). Studentlitteratur.

Strandberg, L. (2017). *Vygotskij i praktiken: Bland plughästar och fusklappar*. (3 uppl.). Studentlitteratur.

Szczepanski, A. (2008). *Handlingsburen kunskap. Lärares uppfattningar om landskapet som lärmiljö*. [Licentiatavhandling, Linköpings universitet, (LiU)]. Institutionen för beteendevetenskap och lärande. <https://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:234992/FULLTEXT01>

Szczepanski, A. (2013). Platsens betydelse för lärande och undervisning: ett utomhuspedagogiskt perspektiv. *NorDiNa: Nordic Studies in Science Education* (9)1. 3-17. <https://doi.org/10.5617/nordina.623>

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. (3. uppl.). Studentlitteratur.

Säljö, R. (2015). *Lärande: En introduktion till perspektiv och metaforer*. Gleerups.

Tillmann, S., Tobin, D., Avison, R. W. & Gilliland, J. (2018). Mental health benefits of interactions with nature in children and teenagers: A systematic review. *Journal of Epidemiology and Community Health*. 72(10). 1-9. DOI:[10.1136/jech-2018-210436](https://doi.org/10.1136/jech-2018-210436)

Uljens, M. (1989). *Fenomenografi - forskning om uppfattningar*. Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningsled*. (VR 1708). Vetenskapsrådet. <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningsled.html>

Bilagor

Bilaga 1

Missivbrev

Förfrågan om att delta i en studie om utomhuspedagogik på din förskola.

Det här är en förfrågan om deltagande i en studie kring vilka för- och nackdelar utomhuspedagogiken kan ha på barns sociala, emotionella, motoriska och kognitiva utveckling i förskolan. Vi heter Liselotte Andersson och Alice Svensson, vi studerar på förskolläraryrket på Kristianstads högskola och vi skriver ett examensarbete om utomhuspedagogik på förskolor i Sverige. Syftet med vår studie är att undersöka hur pedagoger arbetar med utomhuspedagogik samt vilka för- och nackdelar utomhuspedagogiken kan ha på barns sociala, emotionella, motoriska och kognitiva utveckling. Vi tar hänsyn till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer som innebär att du som deltagare är helt anonym och vid redovisningen av resultatet kommer du som deltagare inte att kunna identifieras. Ditt deltagande är frivilligt och kan närsomhelst avbrytas och studiens resultat kommer endast att användas till forskningsändamål.

Vid ert medgivande att delta innebär det att Du som pedagog medverkar i en intervju tillsammans med en av oss studenter. Intervjun beräknas ta cirka 15-25 minuter och består av cirka 20 frågor. Vi kommer att samla in vår empiri genom ljudinspelning och anteckningar. Studien kommer att registreras på Högskolan i Kristianstad i enlighet med lagen om hantering av personuppgifter (GDPR). Det insamlade materialet kommer att kasseras efter att studien slutförts och blivit godkänd. När examensarbetet är färdigställt och publicerat så kommer du och andra deltagare att kunna få ta del av arbetet via högskolan i Kristianstads databas.

De semistrukturerade intervjuerna genomförs i vecka 39–40, tid och dag bokas efter önskemål. Om du är intresserad av att delta i studien eller har frågor är du välkommen att kontakta oss. Besked om samtycke önskar vi ha till hands senast **torsdagen den 21/9**.

Samtyckesblanketten kommer att skrivas under på plats innan intervjun startar.

Vänliga hälsningar

Liselotte Andersson

liselotte.andersson0060@stud.hkr.se

0725094048

Alice Svensson

Alice.svensson0037@stud.hkr.se

0767942226

Handledare vid högskolan Kristianstad: Universitetslektor i Naturvetenskapernas
didaktik

Christel Persson

Christel.persson@hkr.se

Telefon: 044 2 503 456

Bilaga 2

Samtycke till att delta i studien om pedagogers uppfattning om utomhuspedagogikens påverkan på barns sociala, emotionella, motoriska och kognitiva utveckling i förskolan

- JA, jag har läst informationen och samtycker till att delta** i studien om pedagogers uppfattning om utomhuspedagogikens påverkan på barns sociala, emotionella, motoriska och kognitiva utveckling i förskolan på kandidatnivå.
- JA, jag samtycker till att intervjun spelas in**
- JA, jag är medveten om att jag när som helst kan avbryta deltagandet av studien genom kontaktuppgifterna nedan**

Datum: .....

Deltagares namnteckning: .....

Namnförtydligande: .....

Liselotte Andersson
liselotte.andersson0060@stud.hkr.se
Telefon: 0725094048

Alice Svensson
Alice.svensson0037@stud.hkr.se
Telefon: 0767942226

Handledare vid högskolan Kristianstad: Universitetslektor i Naturvetenskapernas didaktik
Christel Persson
Christel.persson@hkr.se
Telefon: 044 250 345

Bilaga 3

Missivbrev

Förfrågan om att delta i en pilotintervju om utomhuspedagogik på din förskola.

Det här är en förfrågan om deltagande i en pilotintervju kring vilka för- och nackdelar utomhuspedagogiken kan ha på barns sociala, emotionella, motoriska och kognitiva utveckling i förskolan. Vi heter Liselotte Andersson och Alice Svensson, vi studerar på förskolläraryrket på Kristianstads högskola och vi skriver ett examensarbete om utomhuspedagogik på förskolor i Sverige. Vi tar hänsyn till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer som innebär att du som deltagare är helt anonym och vid redovisningen av resultatet kommer du som deltagare inte att kunna identifieras. Ditt deltagande är frivilligt och kan närsomhelst avbrytas och studiens resultat endast kommer att användas till forskningsändamål.

Vid ert medgivande att delta innebär det att Du som pedagog medverkar i en så kallad pilotintervju tillsammans med oss. Intervjun beräknas ta cirka 15–25 minuter och innefattar korta frågor. Pilotintervjun kan betraktas som en testintervju där vi som noviser ges tillfälle att stämna av hur lång tid intervjun tar och utvärdera kvaliteten på frågorna som ställs. Vi kommer i den föreliggande pilotintervjun att samla in vår empiri genom ljudinspelning och anteckningar. Studien kommer att registreras på Högskolan i Kristianstad i enlighet med lagen om hantering av personuppgifter (GDPR). Pilotintervjun kommer att beskrivas som en process i examensarbetet och vissa av svaren kommer eventuellt att tas med, vi frågar därför om samtycke för detta. Det insamlade materialet kommer att kasseras efter att studien slutförts och blivit godkänd. När examensarbetet är färdigställt och publicerat så kommer du som deltagare att kunna få ta del av arbetet via högskolan i Kristianstads databas.

Pilotintervjuerna kommer att genomföras i vecka 38, tid och dag bokas efter önskemål. Om du är intresserad av att delta i studien eller har frågor är Du

välkommen att kontakta oss. Intresseanmälan önskar vi ha till hands senast **måndagen den 18/9.**

Samtyckesblanketten kommer att skrivas under på plats innan intervjun startar.

Vänliga hälsningar

Liselotte Andersson

liselotte.andersson0060@stud.hkr.se

Telefon: 0725094048

Alice Svensson

Alice.svensson0037@stud.hkr.se

Telefon: 0767942226

Handledare vid högskolan Kristianstad: Universitetslektor i Naturvetenskapernas didaktik

Christel Persson

Christel.persson@hkr.se

Telefon: 044 250

Bilaga 4

Samtycke till att delta i studien om pedagogers uppfattning om utomhuspedagogikens påverkan på barns sociala, emotionella, motoriska och kognitiva utveckling i förskolan

- JA, jag har läst informationen och samtycker till att delta** i pilotintervju gällande studien om pedagogers uppfattning om utomhuspedagogikens påverkan på barns sociala, emotionella, motoriska och kognitiva utveckling i förskolan
- JA, jag samtycker till att pilotintervjun spelas in**
- JA, jag samtycker till att svaren från pilotintervjun kan användas i studien**
- JA, jag är medveten om att jag när som helst kan avbryta deltagandet av studien genom kontaktuppgifterna nedan**

Datum: .....

Deltagares namnteckning: .....

Namnförtydligande: .....

Liselotte Andersson
liselotte.andersson0060@stud.hkr.se
0725094048

Alice Svensson
Alice.svensson0037@stud.hkr.se
0767942226

Handledare vid högskolan Kristianstad: Universitetslektor i Naturvetenskapernas didaktik
Christel Persson
Christel.persson@hkr.se
Telefon: 044 2 503 456

Bilaga 5

Intervjufrågor

Bakgrundsfrågor

- Hur gammal är du?
- Vilken utbildning har du inom skolan?
- Hur lång yrkeserfarenhet har du?
- Vilken åldersgrupp arbetar du med?

Lärande och undervisning

- Vad tänker du om ”utomhus” som lärandemiljö?
- Tycker du att du kan se en skillnad på elevernas inläring om du använder inomhuspedagogik och utomhuspedagogik?
- På vilket sätt tror du att utomhuspedagogiken påverkar barnens lärande och utveckling; motoriskt och kognitivt?
- På vilket sätt arbetar du för att stimulera barns lärande och utveckling i utemiljön?
- Hur tänker du kring barns utveckling av deras sinnen (hörsel, lukt, syn, smak och känsel) under utomhusvistelsen?
- Vilka aktiviteter gör ni med barnen inomhus?
- Vilka aktiviteter gör ni med barnen utomhus?
- Hur ofta undervisar ni utomhus och inomhus?

Relationer och socialt samspel

- Ser du någon skillnad på sammanhållningen hos barnen om du jämför inne och ute?
- På vilket sätt arbetar du för att stimulera barns förmåga till socialt samspel i utemiljön?
- Leker barnen likadant inne som ute?
- Leker barnen med samma barn inne som ute?
- Upplever du att du deltar i barnens lek lika mycket inne som ute?
- Vad gör och leker barnen med på eget initiativ?

Fysisk och psykisk hälsa

- Hur anser du att utomhuspedagogik påverkar barnens hälsa?
- På vilket sätt arbetar du för att stimulera barns motorik i utemiljön?
- Hur uppfattar du barnens sinnesstämning efter utevistelsen?
- Hur uppfattar du barnens sinnesstämning inomhus?
- Upplever du någon skillnad på barnens koncentration inomhus jämfört med utomhus?
- Är barnen fysiskt aktiva på eget initiativ?